



# Vaihdon tori -kuntakierros

Hyviä toimintamalleja eteläkarjalaisista kylistä

Anna-Kaisa Ek - Marja Jussila - Heini Kähkönen -  
Heini Maijanen - Marika Wikström-Koikkalainen

## Vaihdon tori -kuntakierros

Hyviä toimintamalleja eteläkarjalaisista kylistä

Kirjoittajat: Anna-Kaisa Ek, Marja Jussila, Heini Kähkönen,  
Heini Maijanen ja Marika Wikström-Koikkalainen

### Hankkeet:

MontEri-hanke (Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus oy Socom),

Kulttuurikutinaa-hanke (Etelä-Karjala-instituutti, LUT),

Mallu kylillä 2 -hanke (Etelä-Karjalan sosiaali ja terveystieteiden Eksote),

Etelä-Karjalan Kylät ry



Euroopan maaseudun  
kehittämisen maatalousrahasto:  
Eurooppa investoi maaseutualueisiin



Elinkeino-, liikenne- ja  
ympäristökeskus



Open your mind. LUT.  
Lappeenranta University of Technology



eksote



LUOVA  
ETELÄ-KARJALAN

MontEri



**Julkaisijat:**

Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Oy Socom  
Laserkatu 6  
53850 Lappeenranta

ISSN: 1458-9443

ISBN: 978-952-5463-22-4



Open your mind. LUT.  
Lappeenranta University of Technology

Etelä-Karjala-instituutti  
Lappeenrannan teknillinen yliopisto

LUT Scientific and Expertise Publications. Raportit ja selvitykset - Reports, 5

ISSN: 2243-3384

ISSN-L: 2243-3384

ISBN: 978-952-5463-22-4

**Taitto:**

Esa Nikkilä

**Valokuvat:**

Heini Kähkönen 2013 ja Heini Maijanen 2013

**Paino:**

Lprint

Lappeenranta 2013

200 kpl

# Sisältö

|                                                                                             |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| <b>1. Vaihdon tori</b>                                                                      | 6  |
| <b>2. Yhteistyö</b>                                                                         | 7  |
| 2.1. Tarvitaan neutraali vetäjä                                                             | 7  |
| 2.2. Yhteistyötä vahvistaa yhteinen tavoite ja tehtävänjaot                                 | 8  |
| 2.3. Yhteinen kokoontumistila                                                               | 8  |
| <b>3. Hyvinvointi</b>                                                                       | 9  |
| 3.1. Naapuriavulla hyvinvointia                                                             | 9  |
| 3.2. Tunne kuulumisesta ryhmään                                                             | 9  |
| 3.3. Terveyspalveluiden saavutettavuus ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen teemapäivät | 10 |
| <b>4. Miten houkutella ihmisiä mukaan?</b>                                                  | 11 |
| 4.1. Avoimuus houkuttelee osallistumaan                                                     | 11 |
| 4.2. Tiedottamiskäytännöt kuntoon                                                           | 12 |
| <b>5. Kulttuuri</b>                                                                         | 12 |
| 5.1 Kulttuuria omin voimin                                                                  | 13 |
| <b>6. Yhteenveto</b>                                                                        | 14 |
| <b>LÄHTEET</b>                                                                              | 15 |
| <b>LIITTEET</b>                                                                             | 16 |
| LIITE1 Korvenkylä (Lappeenranta) 18.3.2013                                                  | 16 |
| LIITE2 Lemi 19.3.2013                                                                       | 18 |
| LIITE3 Kannuskoski (Luumäki) 20.3.2013                                                      | 21 |
| LIITE4 Vainikkala (Lappeenranta) 21.3.2013                                                  | 23 |
| LIITE5 Taipalsaari 25.3.2013                                                                | 25 |
| LIITE6 Särkisalmi (Parikkala) 26.3.2013                                                     | 27 |
| LIITE7 Ylämaa (Lappeenranta) 27.3.2013                                                      | 29 |
| LIITE8 Savitaipale 3.4.2013                                                                 | 31 |
| LIITE9 Raution kylätupa (Imatra) 4.4.2013                                                   | 33 |
| LIITE10 Ruokolahti 8.4.2013                                                                 | 34 |
| LIITE11 Pitkäjärvi (Rautjärvi) 9.4.2013                                                     | 36 |
| LIITE12 Vaihdon tori -kuntakierroksen mainos                                                | 38 |

## 1. Vaihdon tori

Etelä-Karjalassa toimii useita ympäri maakunnan levittäytyviä toimijoita, jotka kaikki omalta osaltaan pyrkivät maakunnan elinvoimaisuuden lisäämisen ja alueen kehittämiseen. Hankkeet koetaan usein kaukaisiksi ja byrokraattisiksi toimijoiksi, mutta ne eivät synny ja elä tyhjiössä, vaan toimivat Etelä-Karjalan alueen asukkaita varten. Vaihdon tori -kuntakiertue järjestettiin, koska kiertueen järjestäneet toimijat tahtoivat selvittää millaisia yhteistoiminnan tapoja maakunnassa on ja toisaalta keskustella, mitä nämä hankkeet voivat maakunnan asukkaille tarjota. Kiertueen kantavana teemana oli yhdessä tekeminen, jota järjestäjien hankkeissa halutaan edistää.



Vaihdon tori -kuntakiertue toteutettiin 18.3.–9.4.2013 Etelä-Karjalassa yhdessätoista eri maaseutualueen kylässä. Kiertueen järjestivät Etelä-Karjalan Kylät ry, Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Oy Socomin Monteri -hanke, Eksoten Mallu kylillä 2 -hanke ja Lappeenrannan teknillisen yliopiston Etelä-Karjala-instituutin Kulttuurikutinaa -hanke. Tilaisuudet järjestettiin yhteistyössä paikallisten seurojen ja yhdistysten kanssa. Kiertueella vaihdettiin ideoita, käytäntöjä ja etsittiin vastausta kysymykseen: Mitä hyviä

toimintamalleja Etelä-Karjalan kyliltä löytyy ja mitä voimme niistä oppia?

Jokainen kiertueen tilaisuus alkoi ensin yhteisellä vapaamuotoisella kahvihetkellä ja jatkui paikallisella puheenvuorolla, jossa esiteltiin jokin alueella hyvin toimiva ja innostava yhteistyön malli. Iltojen aikana kuulumme muun muassa taideyhdistyksestä, eläkeläiskerhosta, kyläyhdistyksistä, järjestöparlamentista ja vastaavista aktiivisista toimijoista. Esimerkin jälkeen tehtiin ryhmätöitä ja käytiin keskustelua teemoista yhteistyö, hyvinvointi, kulttuuri ja yhteisöllisyys. Ryhmätöiden kirjureina toimivat järjestäjät. Lopuksi osallistujia pyydettiin lisäämään tärkeiksi katsomiaan asioita, joita kirjurit eivät olleet saaneet ylös. Illoissa kerättiin palautetta myös lomakkeiden avulla. Palautelomakkeisiin pyydettiin myös kirjoittamaan jos keskusteluteemoihin oli lisättävää. Lisäksi illoissa järjestettiin pientavaroiden vaihtotori ”tuo tullessas, vie mennessäs” -periaatteella.

Kiertueen illat olivat kaikki hyvin erilaisia, mikä osaltaan kertoo maakuntamme moninaisuudesta ja laajuudesta. Kylät, joissa kiertueen aikana vierailimme pähkäilevät hyvin erilaisten kysymysten kanssa: esimerkiksi Korvenkylään on nousemassa laaja kylpylä- ja palvelukeskittymä golfkenttineen ja Angry Birds -puistoineen, kun taas Vainikkalassa kylän ainoa kauppa on juuri lopettanut. Eroista huolimatta keskustelut eri puolilla maakuntaa osoittivat, että monet yhdistysten ja seurojen kokemat pulmat ja yhteistoimintaa hidastavat tekijät ovat samoja alueesta riippumatta.

Kuvaamme tässä raportissa niitä olemassa olevia paikallisia hyviä käytäntöjä, joiden avulla yhteistoimintaa voidaan vahvistaa, yhteistyötä eri toimijoiden välillä edistää ja paikallisten asukkaiden hyvinvointia lisätä. Raportti on jaoteltu neljään teemaan iltojen keskusteluteemojen mukaisesti. Havaitsemamme paikalliset hyväksi koetut toimintatavat sisältävät arvokasta tietoa, joiden pohjalta kylien toimintaa voidaan kehittää. On kuitenkin tärkeä muistaa, että jokainen paikallinen tapa on omanlaatuisensa eivätkä ne ole välttämättä suoraan siirrettävissä muihin yhteisöihin. Parhaimmillaan hyvät käytännöt voivat kuitenkin toimia innostavina esimerkkeinä alueelliselle kehittämistyölle.

Raportin lopusta löytyvät liitteinä kyläiltojen koosteet kyläkohtaisesti. Kyläiltojen muistiot ovat aikajärjestyksessä eli samassa järjestyksessä, jossa kiersimme kylät. Liitteisiin on kirjattu tarkemmin kommentit, joita keskusteluissa nousi esille. Kunkin illan muistiossa on lyhyt tiivistelmä illan aloituspuheenvuorosta.

## 2. Yhteistyö

Yhtenä keskusteluteemana Vaihdon tori -tilaisuuksissa oli yhteistyön sujuvuus yhdistysten, kylien, kunnan viranhaltijoiden ja yrittäjien kanssa. Lähes poikkeuksetta tilaisuuksissa todettiin, että sujuva yhteistoiminta edellyttää yhteisiä tilaisuuksia ja tahoja, joka koordinoi yhteistyötä. Yhteistyölle tarvitaan siis puitteet: foorumeita, joissa ihmiset voivat keskustella yhteisistä tavoitteista ja teoista. Lisäksi tarvitaan tilaisuuksien koollekutsuja ja paikka, jossa kokoonnutaan. Vaikka yhteistyön rakentumisen perusmekanismi kuulostaa varsin yksinkertaiselta, vain harvassa Vaihdon tori -tilaisuudessa kerrottiin paikkakunnalta tai kylästä löytyvän yhteistyölle tällaiset rakenteet. Yhteistyö kylien välillä perustui pitkälti ihmisten henkilökohtaisten suhteiden varaan.

Yhteistyötä kaivattiin erityisesti yhteisen tapahtumakalenterin työstämisessä, tiedon välittämisessä, kylien hyvinvoinnin edistämisessä, osaamisen jakamisessa ja vahvistamisessa sekä yhdistysten yhteystietojen ylläpitämisessä. Yhteistyön käynnistämiseen ja koordinointiin toivottiin puolueetonta tahoja, esimerkiksi kunnan viranhaltijaa, kuten Lemillä. Ihmiset toivoivat, että kylät toimisivat enemmän yhteisenä rintamana asioiden edistämisessä omassa kunnassa.

### 2.1. Tarvitaan neutraali vetäjä

**Lemillä** on toiminut vuodesta 1989 järjestöparlamentti (ks. Liite 2), jonka toiminnan käynnistämisessä ja ylläpitämisessä kunnalla on ollut merkittävä rooli. Lemin järjestöparlamentti on löyhä yhteistoiminnan malli, jota kuvastaa muun muassa kaikille kiinnostuneille avoimet, noin neljä kertaa vuodessa pidettävät kokoukset. Parlamentin perustaminen liittyi tapahtumien päällekkäisyyksien välttämiseen. Järjestöparlamentin koollekutsujana toimii Lemin vapaa-aikasihteeri, joka on kaikille yhdistyksille ja kyläalueille tasapuolinen ja neutraali taho. Kutsut lähetetään kirjeitse noin 90 paikallisen yhdistyksen puheenjohtajalle, joiden tehtävänä on levittää tietoa kokouksista edelleen jäsenistölleen. Järjestöjen yhteystiedot päivitetään ajan tasalle aina yhteisissä kokouksissa.

Vaihdon tori -kierroksella huomattiin, että yhteistyötä ei välttämättä ole totuttu tekemään, jos yhdessä tekemisen perinteet puuttuvat. Esteenä voi myös olla samoista resursseista tai kohderyhmästä kilpailu. Yhteistyöhön ei välttämättä uskalleta tai haluta ryhtyä, jos toisen pelätään hyötyvän yhteistyöstä enemmän. Lemillä puolueettomalla maaperällä rakennetun yhteistoiminnan myötä kateus järjestö- ja yhdistys-

toimijoiden välillä on hävinnyt ja asioita on opittu tekemään kollektiivisen hyvän näkökulmasta. Järjestöparlamentti on muokkautunut pysyväluonteiseksi säännöllisesti kokoontuvaksi yhteisen kehittämisen ja vuoropuhelun foorumiksi, jonka ansiosta paikallisten yhdistysten käytössä on laaja asiantuntemus ja kolmannen sektorin rooli on Lemillä vahva.

Yhteisen tekemisen myötä paikallinen yhteisöllisyys vahvistuu. Parlamentilla on merkittävä rooli niin alueen kulttuuriperinnön ja yhteisön identiteetin ylläpitäjänä kuin vapaa-ajan harrastamisen ja kulttuuritoiminnan mahdollisuuksien edistäjänä. Vapaa-aikasihteeri kokoaa kolme kertaa vuodessa kaikkiin Lemin kotitalouksiin, myös kesäasukkaille, jaettavan tapahtumatiedotteen, jossa kerrotaan ajankohtaisista tapahtumista.



Järjestöparlamentti on oiva esimerkki myös siitä, kuinka kunnan ja järjestöjen yhteistyöllä voidaan vapaamuotoisellakin tavalla vahvistaa asukkaiden vaikutusmahdollisuuksia kunnassa. Parlamentin myötä kunnan päätöksenteko tulee askeleen lähemmäs asukkaiden arkea. Vaikka järjestöparlamentin toiminnan pääpaino onkin ollut järjestöjen yhteistoiminnan kehittämisessä ja Lemin paikallisten tapahtumien suunnittelussa, on järjestöparlamentti ollut myös

aloitteellinen kunnan suuntaan muun muassa Kotalahden leirikeskuksen myymisestä. Vuonna 2002 lautakunnan strategia kirjaston, kulttuurin ja vapaa-aika-toimen alueilta oli lausunnolla järjestöparlamentissa.

## 2.2. Yhteistyötä vahvistaa yhteinen tavoite ja tehtävänjaot

**Parikkalan Koitsanlahdella** on muutaman vuoden ajan järjestetty Tyrnitarajaisia, joka tapahtumana on hyvä esimerkki yhdessä toimimisen voimasta (ks. Liite 6). Tyrnitarajaiset on ohjelmallinen markkinatapahtuma syyskuun puolivälin jälkeen lauantaina ja sitä järjestävät Koitsanlahden kyläyhdistys yhteistyössä Marjatalo Hallikaisen kanssa. Yhteistyö sai alkunsa muutama vuosi marjatalon otettua yhteyttä kyläyhdistykseen. Ensin tarajaisia järjesti hevostarajaisina järjestänyt hevostalli, mutta kun talli ei voinut enää tarajaisia järjestää, kyläyhdistys pyydettiin mukaan.



Tällä hetkellä kyläyhdistys hoitaa Tyrnitarajaisien käytännön järjestelyt, kuten luvat, parkkipaikkojen hoitamiset ja järjestysmiehet. Koitsanlahden kyläyhdistys myy tarajaisissa rosvopaistia ja on siten saanut mukavasti tuottoa yhdistykselle. Tämä on kyläyhdistyksen kannalta ollut hyvä tulonlähde, josta yhdistys on marjatalolle erittäin kiitollinen. Tilaisuuden avulla kyläyhdistys on saanut itselleen näkyvyyttä. Yrittäjien ja kyläyhdistyksen yhdessä toimiminen usein hyödyttää molempia osapuolia, tästä Tyrnitarajaiset ovat loistava esimerkki.

Paitsi että marjatalon ja kyläyhdistyksen yhteistyö on Koitsanlahdella synnyttänyt hyvin yleisöä keränneen kylätapahtuman, se on tuonut järjestäjille muunlais-takin hyötyä. Kesäisin kyläyhdistys pyörittää kahviota itsepoimintamarjastajille pellon laidassa. Tästä kyläyhdistys saa itselleen vähän tuloja ja toisaalta yrittäjä asiakkailleen lisäpalveluja, jotka voivat houkuttaa enemmän ihmisiä paikalle. Tyrnitarajaiset ovat lisänneet yhteistyötä Koitsanlahden kyläyhdistyksen ja Särkisalmen nuorisoseuran välillä, sillä järjestysmiehet tulevat tapahtumaan nuorisoseuran kautta.

Kaiken kaikkiaan Tyrnitarajaiset ovat voitokas tapahtuma kaikille osapuolille: sekä paikallinen yrittäjä että kyläyhdistys saavat tuloja ja näkyvyyttä. Yhdessä ollaan enemmän kuin erikseen. Selkeä tehtävänjako ja tavoite, tässä yhteinen tapahtuma, tekevät yhdessä tekemisestä helppoa. Sen sijaan, että jokainen toimija järjestäisi omia mainos- ja myyntitapahtumiaan, voimat kannattaa yhdistää.

## 2.3. Yhteinen kokoontumistila

Luumäen ja Kouvolan rajalla sijaitseva **Kannuskoski** on kylä, jossa yhteinen toimitila on toimiva ja yhteistyöhön kannustava (ks. Liite 3). Kannuskosken seuratalo on rakennettu 27 vuotta sitten ja yhdessä tekeminen näkyy jo siinä, että talo on rakennettu talkoovoimin. Nykyisin sen omistaa Kannuskosken kyläyhdistys, joka pitää seurataloa hyvässä kunnossa. Vaihdon tori-kierroksen aikana kyläyhdistys oli saanut ELY-keskukselta leader-rahoitusta talon laajennusta varten. Seuratalon pihalla on metsästysseuran talkoilla rakentama kota, joka on kaikkien kyläläisten käytössä. Rakentamiseen käytettiin kyläyhdistyksen varoja sekä leader-rahaa. Tilojen rakentumisessa on korostunut talkoilla tekeminen, yhdistysten välinen yhteistyö ja se, että valmistuttuaan tilat ovat vapaasti kaikkien kyläläisten käytössä.

Seuratalolla on vilkasta toimintaa; vuonna 2012 käyntikertoja talolla oli yhteensä 2 100. Kannuskoskella järjestetään aktiivisesti myös ulkotapahtumia kuten monella muullakin kylällä, esimerkiksi kesäjuhlia ja hiihtopäiviä, mutta seuratalo mahdollistaa monipuolisemmin toiminnan ympärivuotisesti.



Yhteinen ja avoin tila mahdollistaa kaikenlaista toimintaa vuodenaikasta riippuen. Seuratalolla kokoontuvat esimerkiksi seurakunnan järjestämä äiti-lapsi-kerho, sulkapallon peluuta harrastava ”Kelmien kerho” ja Etelä-Karjalan kansalaisopiston jumpat. Seuratalon toisessa päädyssä toimii metsästysseuran riistankäsittelytilat ja talon varastosta löytyy Välväy-

län historiasta kertova valokuvanäyttely. Seuratalolla järjestetään paljon erilaisia yksityisiä ja yhteisiä tapahtumia: ylioppilasjuhlia, rippijuhlia, syntymäpäiviä, konsertteja sekä koulun ja kyläyhdistyksen yhteinen vuosittainen joulujuhla. Vaikka talo onkin kyläyhdistyksen rakentama, siellä toimivat useat eri toimijat kansalaisopistosta metsästysseuraan. Tämä lisää yhteisöllisyyttä ja sitä tunnetta, että paikka on meidän kaikkien oma tila.

### 3. Hyvinvointi

Hyvinvointi koostuu useista tekijöistä: sosiaaliset, henkiset ja fyysiset puitteet kaikki osaltaan vaikuttavat ihmisen vointiin. Kylien asukkaiden hyvinvointi rakentuu erilaisten palasten varaan, esimerkiksi mitä palveluja kylällä on tarjolla, toimiiko yhteisöllisyys, ovatko terveyspalvelut helposti saavutettavissa, löytyykö läheltä kulttuuriaktiviteetteja ja onko asuinympäristö viihtyisä. Asukkaiden koetun hyvinvoinnin mittaaminen ei ole yksiselitteistä, mutta Vaihdon tori-kierroksella vaikutti siltä, että mitä toimivampaa yhteisöllisyys ja vireämpää harrastuselämä kylällä on, sen paremmin voivia kyläläiset olivat.



Useissa aiemmissa tutkimuksissa kulttuurin on todettu olevan merkittävä hyvinvointia lisäävä tekijä. Lääkäri Touko Kauppinen totesi Helsingin sanomissa (HS 4.5.2013) tärkeimpien kansainvälisten tutkimusten mukaan kulttuurin harrastajan elävän pidempään kuin kulttuuria vieroksuvan. Kulttuuri ei tarkoita pelkästään taidenäyttelyitä tai teatteriesityksiä, vaan myös yhteisöllistä harrastustoimintaa kuten talkoisiin osallistumista. Kulttuurin hyvinvointivaikutukset ovat siis pitkälti samoista syistä johtuvia kuin kylän yhteisöllisyyden hyvinvointivaikutukset: osallistuminen ja yhdessä tekeminen lisäävät alueen elinvoimaisuutta.

Merkittävä osa hyvinvointia on luonnollisesti sosiaali- ja terveyspalveluiden saavutettavuus. Haja-asutusseudulla asuu paljon ikääntyvää väkeä, joista kaikilla ei ole mahdollisuutta käyttää autoa eikä julkinen liikenne kulje kylissä kovin aktiivisesti. Tällöin on tärkeää, että terveydenhuollon palveluita pääsee käyttämään lähiympäristössään. Asia ei kosketa vain ikääntyvää väestöä, sillä kyläkierroksen aikana nousi esille, että terveyspalveluita haja-asutusalueilla tarjoavalta Mallu-autolta toivottaisiin myös esimerkiksi neuvola- ja terveyspalveluita. Maaseudulla asuu paljon lapsiperheitä ja kaikkia ikäryhmiä, joilla on omat palveluntarpeensa.

#### 3.1. Naapuriavulla hyvinvointia

Naapuriapu ja toimiva yhteisö ovat merkittäviä hyvinvointia lisääviä tekijöitä. Monissa Vaihdon tori -tilaisuuksissa ilmeni, että kylä edustaa ihmisille turvallista ja lämmintä pienyhteisöä, jossa kaikki huolehtivat toinen toisistaan. Useammassa illassa ihmiset totesivat, että pienimuotoinen naapuriapu toimii kylällä. Auttaminen edellyttää tietoa toisista ihmisistä ja heidän elämäntilanteistaan, eli tietoa siitä, milloin joku tarvitsee apua. Naapuriavun voima piilee yhteisöllisyydessä ja inhimillisessä vuorovaikutuksessa. (Hämeenaho 2012, 100) Naapuriapu rakentaa myös sosiaalisia verkostoja ja toimii yhteishenkeä rakentavana ja ylläpitävänä toimintana. Jotta erilaiseen toimintaan sitoutuneet paikalliset voimavarat saataisiin käyttöön, on yhdessä tekemistä tuettava ja siihen kannustettava. (Hämeenaho 2012, 105)

#### 3.2. Tunne kuulumisesta ryhmään

**Heitlahden virkiät** -kerho (ks. Liite 8) on toimintaryhmä, johon kuuluu noin 50 jäsentä, jotka ovat pääasiassa ikäihmisiä. Ryhmä kokoontuu kerran viikossa Heituinlahden nuorisoseurantalolla ja paikalle tulee keskimäärin 30 henkilöä kerrallaan. Kerhon toiminta on alkanut 20 vuotta sitten terveydenhuollon henkilöstön toimesta ja siirtynyt myöhemmin kansalaisopistolle. Kerho tukee ikäihmisten yhteenkuuluvuutta, siellä virkistetään muistia ja edistetään sosiaalista kanssakäymistä. Kyläläiset tukevat kerhon toimintaa erityisesti lahjoittamalla kahvitustarvikkeita ja arpajaispalkintoja. Puheenvuorossa tuli ilmi, että kerholaisille tärkeää on ensisijaisesti toistensa tapaaminen.

Kerhossa keskustellaan ajankohtaisista asioista, tarjotaan älynystyröitä hierovia tietokilpailuja sekä puhutaan kävijöille tärkeistä vanhoista asioista. Ajankohtaisista asioista kerhoon tulevat keskustelemaan kunnan ja seurakunnan työntekijät ja asiantuntijat. Lisäksi tapaamisissa käy virkistysvieraita kuten päiväko-

tilapsia, koululaisia ja fysioterapiaopiskelijoita. Kaikki vieraat on saatu käymään talkooperaatteella, eli he eivät ota korvausta käyttämästään ajasta.

Suurimalla osalla kerholaisista ei ole autoa käytössään. Taksiyhtiö on saatu mukaan tukemaan toimintaa niin, että kerholaiset pääsevät paikalle yhteistaksilla kohtuullista kuljetusmaksua vastaan. Kuljetusmaksusta loppuosan taksiryttäjälle maksaa kerho, joka saa kunnalta vuosittaisen avustuksen. Eksoten kanssa on sovittu, että Mallu-auto käy joka toinen torstai koontumisten yhteydessä nuorisotalon pihassa, jotta kerholaiset voivat samalla käyttää Mallun palveluita. Järjestäjän mukaan, kun ihmiset lähtevät kerran viikossa kotoaan kerhoon taksilla, he eivät tee samaa matkaa pelkästään Mallu-auton vuoksi.

Heitlahden virkiät -kerhossa koetaan, että yhteishenki on hyvä ja kaikki pitävät huolta toinen toisistaan. Kyläläiset auttavat kerhon toiminnassa kykyjensä mukaan esimerkiksi lahjoittamalla tuotteita kahvitarjoilua varten. Kerhossa myydään kahvia ja kahvileipää kahdella eurolla ja näin saadaan tuottoa toiminnan tukemiseen. Kesätauon aikana yhteishenkeä pidetään yllä lettukestien ja kesäteatterivierailujen avulla. Tärkeää kerhon toiminnan kannalta on, että ohjaaja pysyy vuodesta toiseen samana ja tuntee kerholaiset. Myös Mallu-auton kuski on oppinut tuntemaan kerholaiset ja heidän taustansa, mikä luo omalta osaltaan luottamusta terveydenhoitopalveluihin.

### **3.3 Terveyspalveluiden saavutettavuus ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen teemapäivät**

Monista haja-asutusalueen kylistä on pitkä matka kiinteisiin terveyspalveluihin. Tällaisissa tilanteissa voidaan Eksoten liikkuvalla palveluyksiköllä, Mallu-autolla, tuoda terveyspalveluja lähemmäksi asukkaita. Tällä hetkellä Mallu-auto pysähtyy palvelemaan asiakkaita muun muassa kauppojen ja kylätalojen pihoihin haja-asutusalueella ympäri Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiirin palvelualueita. Pysähdysaikaa oheistiloissa saattaa olla kerhotoimintaa kuten Heitinlahdessa (ks. Liite 8) ja Saimaanharjulla (ks. Liite 5)

Mallu-autossa tarjottavat sairaanhoitajapalvelut ja samaan aikaan järjestettävä muu toiminta tukevat toisiaan: yhdellä kyydityksellä kyläläiset voivat hoitaa sairaanhoidon tarpeensa sekä tavata muita ihmisiä. Tällä hetkellä Mallu-auto kulkee arkipäivinä päiväaikaan ja suurin asiakasryhmä on ikäihmiset. Kannuskoskella Mallu-auton toimintaa toivottiin kuitenkin laajennettavan useampaa kohderyhmää palvelevaksi kuten neuvolapalvelut. Mallu-auton palveluja ei koet-

tu tarpeelliseksi omalla kylällä, jos kiinteät terveyspalvelut ovat kohtuullisen matkan päässä kuten Pitkäläjärvellä (ks. Liite 11).

Eksote järjestää yhteistyössä kylien ja paikallisten toimijoiden kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen teemapäiviä. Teemapäivissä tuodaan esille terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä aiheita, jotka ovat ajankohtaisia ja keskeisiä kylissä. Teemapäivien järjestäminen omalla kylällä nähdään toivottuna, ellei sitten lähiympäristössä ole jo valmiiksi tarjolla samanlaisia tapahtumia kuten Korvenkylässä. Teemapäivien järjestämisen koordinointiin, tiedottamiseen ja yhteydenpitoon toivotaan apua. Koska aktiivisia toimijoita kylillä on vähän, voitaisiin teemapäiviä järjestää yhteistyössä useamman yhdistyksen ja kylän kanssa. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen teemapäivien sisällön täytyy nousta kylän omista tarpeista. Tapahtumia suunniteltaessa pitää sen vuoksi kartoittaa kyläläisten tiedontarpeita hyvinvointiin ja terveyteen liittyen. Vainikkalassa toivottiin, että teemapäivät voisivat olla koko perheen kylätapahtumia ja Taipalsaaressa ehdotettiin, että tapahtuma voitaisiin kohdentaa esimerkiksi eläkeläisille tai liikuntateemalla nuoremmille. Useammassa kylässä nousi esille ajatus siitä, että kylät voisivat järjestää teemapäiviä yhdessä.



## 4. Miten houkutella ihmisiä mukaan?

Maaseutualueilla toimivilla yhdistyksillä, seuroilla ja järjestöillä on edessään vaativa koko kansalaisyhteiskuntaa koskettava haaste: Kuinka tehdä toiminnasta niin vetovoimaista, että se houkuttelee mukaan myös nuoria ja nuorten aikuisten ikäluokkaa? Huoli aktiivisten nuorten mukaan saamisesta esiintyi poikkeuksetta kaikissa Vaihdon tori-kiertueen illoissa. Kysymys on pitkälti siitä, miten tarjota mielekästä tekemistä sopivassa määrin eri-ikäisille kyläläisille.

Monin paikoin maaseudulla väestö ikääntyy, mutta toisaalta ympäri maakunnan kaikista kylistä löytyi myös nuoria maallemuuttajia. Kyläyhteisöjen, seurojen ja järjestöjen merkitys on viime vuosikymmeninä muuttunut paljon, mutta tämä ei tarkoita, ettei nuorempaa sukupolvea kiinnostaisi yhteisöissä mukana olo. Kylissä tapasimme useita positiivisia esimerkkejä ja saimme valtavan määrän ideoita siitä, miten ihmisiä saadaan innostettua mukaan toimintaan. Tarvitaan uutta ja vaihtelevaa toimintaa, jaetut tehtävät ja vastuut, aktiivisuudesta palkitsemista, avoimuutta, myös kesäasukkaiden ottamista mukaan, hyvät tiedotusmiskäytännöt, innostunut vetäjä, luottamusta ihmisten kesken ja positiivisen mielikuvan luomista. Näiden toteuttaminen ei tunnu mahdottomalta, mutta vaatii kuitenkin totutuista toimintatavoista luopumista, tilan antamista uudistumiselle ja rohkeutta kokeilla. Avaintekijänä vaikuttaa olevan se, että yhteisöissä mukana olo mukautuu aikojen ja ihmisten vaihtuessa tämän hetkiseen tarpeeseen. Yhteisön on oltava valmis ottamaan avoimesti uusia ihmisiä mukaan ja sitä kautta uusia vaikutteita toimintaansa.

Useat kylillä tapaamamme onnistuneet, aktiiviset ja kaiken aikaa virkeät yhteisöt toimivat siten, että yhteisön jäsenten omat osaamisalat otettiin avosylin vastaan ja hyödynnettiin yhteisön hyväksi. Esimerkiksi innokkaiden leipojien kykyä hyödynnettiin tarjoiluissa ja käsistöistä kiinnostuneita nuoria aikuisia ja osaavia vanhempia ihmisiä saatettiin yhteen oppimaan toisiltaan. Kaikkien voimavarojen huomioiminen ja hyödyntäminen kutsuu ihmisiä mukaan yhteisöön. Vaikka rahaa yhteisön hyväksi toimimisesta ei olekaan antaa, usein pieni kiitos voi aktivoida toimimaan. Koska kylän kehittämisen voimavarat ovat usein niukat, on voimavarojen laaja tiedostaminen ja taitava käyttö yksi kylätoiminnan keskeisin menestyskriteeri.

### 4.1. Avoimuus houkuttelee osallistumaan

Taipalsaaren Jänkäsälössä vallitsee yhteisöllinen ja sosiaalinen henki (ks. Liite 5). Jänkäsälön kyläyhdistyksen, Erä-Weikot ry:n ja urheiluseura Jänkäsälön Weikot ry:n toiminta on kaikille saarella vakituisesti ja loma-aikaan asuville avointa. Tästä kertonee jo sekin, että vakituisia asukkaita saarella on 18, mutta urheiluseurassa on jäseniä yli 200. Urheiluseura keskittyy perinteisen kilpaurheilun sijaan saarelaisten yhdessäoloon liikunnan merkeissä ja rattoisaan vapaa-ajanviettoon. Metsästysseuraan puolestaan voivat tulla mukaan muutkin kuin metsästyksen aktiiviharrastajat.

Jänkäsälön kylän toiminta on loistava esimerkki siitä, kuinka ihmisten aktiivisuus lisääntyy, kun ryhmässä syntyy luottamusta tehdä asioita yhdessä. Niin kyläläiset kuin mökkiläiset on otettu huomioon kylän kehittämisessä. Kaikki ovat niin sanotusti samalla viivalla.



Jänkäsälöllä eläkeläiset, myös kesäasukkaat, ovat tärkeä voimavara. Monien eläkkeelle jäävien suurimpana pelkona on tekemisen puute, pelätään olemassaolon merkityksen menettämistä. Ihmisten liikkeelle saaminen ja kylätoiminnan kehittäminen vaatii kyläyhdistyksen aktiiveilta sosiaalisia taitoja ja yhteistoiminnallista osaamista, eli pelisilmää, jotta tehtävät saadaan jaettua ihmisten kiinnostuksen mukaan. (Hyyryläinen 2002, 164) Jänkäsälöllä kyläyhdistystoiminnassa on oivallettu tehtävien ja vastuun jakamisen tärkeys vakituisten asukkaiden ja loma-asukkaiden ajan, taidon ja tiedon mukaan.

## 4.2. Tiedottamiskäytännöt kuntoon

Tiedottamisesta ja sen haastavuudesta keskusteltiin miltei joka kunnassa. Tiedotus tapahtuu nykyään pääosin sähköpostilla, mutta suurella osalla kylillä asuvista ikäihmisistä ei ole sähköpostiosoitetta. Tiedon levitys on näin ollen haastavaa, koska perinteisesti postitse lähetettävät kirjeet maksavat lähettäjälle. Aktiiviset kylätoimijat jakavat kirjeitä suoraan postilaatikoihin. Myös ilmoitustaulut kuultiin monesti tärkeiksi tiedonlähteiksi.

**Vainikkalassa** (ks. Liite 4) julkaistaan kylän omaa tiedotuslehteä kerran kuussa. Lehteä on toimitettu vuodesta 1988. Se toimii paikallisten asioiden tiedotuskanavana ja lehden voi halutessaan tilata kotiinsa kuka vain. Lehden hinta on hyvin kohtuullinen. Lehti painatetaan netin kautta. Kustannukset pyritään pitämään mahdollisimman matalina. Lehdellä on Vainikkalan kylän Internet -sivustolla oma osionsa, joissa tiedotetaan lehteen liittyvistä asioista. Sivuilla on myös luettavissa joitain näköisjuttuja.

**Pettilässä** (ks. Liite 8) on virkeä kyläkeskus, jossa on yksi vakituinen työntekijä ja monenlaisia harrastusmahdollisuuksia. Kylän keskuksena toimii Pettilän koulu, joka on kyläyhdistyksen omistuksessa. Kyläkeskuksella on pieni elintarvikepuoti, kirjojen vaihtopiste, siellä järjestetään kansalaisopiston kursseja, raamattupiiriä ja noin kerran viikossa siellä käy yhteinen jalkahoitaja, jolle kyläläiset varaavat ajan etukäteen.

Pettilässä kyläläiset lukevat keskuksen ulkona olevia ilmoitustauluja. Niin vakituiset asukkaat kuin mökiläiset ovat tottuneet saamaan ajankohtaiset asiat tietoonsa kyläkeskuksesta. Kyläyhdistys kehittää sähköistä tiedottamista, mutta suurella osalla kyläläisistä ei ole sähköpostia. Niinpä kylän jokaiseen postilaatikkoon jaetaan kylätiedote, jossa kerrotaan ajankohtaiset asiat ja tulevat tapahtumat.

## 5. Kulttuuri

Hyvinvointi-luvussa nousi jo esille kulttuuri yhtenä vahvana hyvinvointia edistävänä tekijänä. Kulttuurisana tuo helposti mieleen runot, näytelmät ja taidenäyttelyt, mutta kulttuuri kylillä voi näkyä paljon arkisimmissakin asioissa. Kylien markkinatapahtumat, harrastuskerhot ja kotiseututyö ovat myös esimerkkejä merkittävistä kylätason kulttuuritoiminnoista, jotka edistävät paikallista yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia. Unohtamatta tietysti myöskään ”korkeampana kulttuurina” pidettyä toimintaa: monista kylistä löytyi myös hyvin aktiivista toimintaa kirjallisuuden, teatterin, kuvataiteen ja vastaavien alojen parissa. Yhteiset retket isompien paikkakuntien taidenäyttelyihin ja teattereihin, oman kylän kesäteatteri, kylätalolla järjestettävät taidenäyttelyt, kirjoittajapiirit ja vastaavat yhteisöt sekä tapahtumat toimivat monelle merkittävänä henkireikänä.



Erilaiset tapahtumat toimivat luonnollisena areenana yhteisöllisyyden lisääntymiseen, ja kulttuuririennot edustavat ehdottomasti enemmistöä kylien tapahtumista. Vaihdon tori-kierroksen aikana nousi esille vahvasti se, kuinka suuri voimavara yhdessä järjestetyt tapahtumat kylissä ovat.

Kesäiset musiikkitapahtumat, kylien markkinat, joulumyyjäiset, sadonkorjuujuhlat ja maalaismarkkinat ovat kaikki esimerkkejä tilaisuuksista, jotka eivät olisi mahdollisia ilman ihmisten omaa aktiivisuutta ja talkootyötä. Voimien yhdistäminen on tapahtumia järjestettäessä tärkeää.

Monta kertaa Vaihdon tori -kiertueen aikana nousi esille, että tapahtumista kerrottaessa tiedonkulussa löytyy parannettavaa. Useissa illoissa kylälle tai laajemmallekin alueella toivottiin yhteistä ”vuosikelloa”, jotain selkeää yhtä paikkaa, josta näkisi milloin tapahtuu mitään. Useasti päällekkäisyydet ja tiedon kulun katkokset olivat syöneet tapahtumista osallistujia, mitä pidettiin valitettavana asiana. Hyvien tapahtumien välille ei toivottu syntyvän kilpailua vaan niiden tahdottiin enemmän ruokkivan toisiaan elinvoimaisuudessaan.

Useissa paikoissa kulttuurin ja luovuuden merkitys näkyi myös alueen taloudellisena kohentajana siten, kuinka uudet luovat toimijat ovat perustaneet yrityksiään ja toimipisteitään maaseudulle. Majoituspalvelut, maalaispuodit, ravintolat, elämysmatkailutuotteet, taiteilijaresidenssit ja luontomatkailukohteet lisäävät maaseudun elinvoimaisuutta. Matkailu on vahvasti kasvussa oleva ala Etelä-Karjalassa, ja luonto on ehdottomasti keskeisin valttikortti paikallismatkailua markkinoitaessa. Maaseudun omalaatuiset, viehättävät ja luonnonkauniit matkailukohteet tuovat lisää mahdollisuuksia tienata elanto maaseudulla.

### **5.1 Kulttuuria omin voimin**

**Ruokolahden Taitotalolla** (ks. Liite 10) järjestetään monenlaista toimintaa. Taidekoulun lisäksi talolla on kansalaisopiston kurssitoimintaa. Taitotalolle pyritään saamaan eri taiteenaloja, mm. sanaseurat kokoontuvat tiloissa. Taitotalolla on järjestetty kurssi, jossa on muinaisajan hengessä tehty koruja. Taideyhdistyksen mukaan kaikki Ruokolahdella järjestettävät tapahtumat ovat omalla tavallaan kotiseututapahtumia ja yhdistys tekeekin tiivistä yhteistyötä Ruokolahti-seuran kanssa. Taideyhdistys järjestää jäsenilleen ja yhdistyksen ulkopuolisille ohjelmaa muuallakin kuin Taitotalolla esimerkiksi matkoja taidenäyttelyihin sekä maalausmatkoja.

Taideyhdistys kunnosti vanhan, purkutuomion saaneen, kyläkoulun toimitilakseen. Kunta oli mukana EU-rahoitteisessa kunnostushankkeessa. Taitotalo kunnostettiin talkootyönä ja siihen meni neljä vuotta. Taideyhdistys järjestää tiloissaan säännöllisiä näyttelyitä ja taidekursseja sekä vuokraa rakennuksen tiloja tilaisuuksiin niin yksityisille, yhdistyksille kuin kunnallekin. Taideyhdistys pitää tiloissaan myös menestyksestä taidelainaamo. Valtaosa lainaajista ostaa teokset lopulta itselleen.

Toimiva ja näkyvä yhdistys kiinnostaa ihmisiä ja sitä kautta on saatu toimijoita mukaan. Taitotalo on avoin monenlaisille toimijoille ja erilaisia ideoita otetaan vastaan. Kuntalaisia onkin kannustettu tuottamaan taloon kulttuuria.

Ruokolahden kunta on huomannut kuinka merkittävä kulttuuritoimija taideyhdistys on ja haluaa tukea sen toimintaa. Kunta esimerkiksi vastaa talon kiinteistökuluista. Ruokolahden kunta onkin Taitotalon tärkein yhteistyökumppani ja järjestää myös tilaisuuksiaan Taitotalon tiloissa. Taitotalo ja taideyhdistys ovat monin tavoin hyviä esimerkkejä kulttuurista elinvoimisuuden lisääjänä asuinympäristössä sekä toimijoiden välisestä yhteistyöstä.



## 6. Yhteenveto

Toivomme, että edellisissä luvuissa kuvatut esimerkit innoittavat maaseutualueen kuntia kehittämään vuoropuhelun käytäntöjä ja rakenteita kyläläisten, kylien, yhdistysten, paikallisten yrittäjien, seurakunnan ja kunnan toimijoiden välillä. Yhteistyön löyhätkin rakenteet luovat pysyvyyttä ja näin yhteistyö virallistuu, kuten esimerkiksi Lemin järjestöparlamentti meille osoitti. Tämä edellyttää kunnalta pientä panostusta, mutta helpottaa sirpaleisen järjestökentän kokoamista yhteen. **Yhteistyön rakenteiden** avulla voidaan löytää uusia yhteistyökumppaneita ja -tapoja, oppia toisilta sekä jakaa hyviä käytäntöjä. Pysyvien rakenteiden myötä riski yhteistyön äkillisestä päättymisestä avainhenkilöiden vaihtuessa myös vähenee. Kunnat voisivat ottaa neuvosta vaarin ja yhteistyössä järjestöjen kanssa pohtia omalle alueelle sopivaa **vapaaehtoistoiminnan koordinaatiomallia**.

Monissa vierailemissamme kylissä haasteena oli oikean yhteistyökumppanin löytäminen. Yhteistyö helpottuu, jos niin kunnasta kuin yhdistyksistäkin on nimetty **yhteyshenkilöt**, jotka vastaavat yhteistyöstä ja joiden puoleen on helppo kääntyä. Avoin ja aktiivinen **tiedottaminen** yhdessä on kaikkien etu. Tiedottamiskäytännöissä tulisi huomioida asukkaiden tarpeet ja toiveet. Muun muassa Savitaipaleella ja Lemillä järjestöjen, vertaisryhmien ja vapaaehtoistoiminnan mahdollisuuksista ja muista asukkaiden hyvinvointia lisäävistä toimintatavoista tiedotettiin osana kuntapalveluita kaikkiin kotitalouksiin lähetettävillä tiedotteilla. Järjestötoiminnan löydettävyyteen on tulossa apua myös muualta. Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Oy Socom kokoaa tietoa Kaakkois-Suomessa toimivista järjestöistä, yhdistyksistä ja järjestöjen tuottamasta toiminnasta Yhdistysinfo.fi -sivustolle. Jatkossa asukkaat, yhdistykset ja viranomaiset voivat helposti löytää oman kotikunnan ja maakunnan alueella toimivat yhdistykset ja järjestöt yhdestä osoitteesta.

Yhdistystoimijoiden kannalta on tärkeää, että omalla paikkakunnalla on **yhteisiä tilaisuuksia**, joissa omaa toimintaa voi tehdä tutuksi asukkaille. Näissä tapahtumissa yhdistysten kannattaa yhdistää voimansa. Aina kaikkea ei kannata tehdä oman porukan voimin, sillä maakunnallisilta toimijoilta saa apua erilaisten yhteistyötilaisuuksien ja tarvittavien **koulutusten** järjestämiseen. Järjestöaktiivien ja vastaavien toimijoiden koulutukset toimivat usein myös foorumeina uusille yhteistyömalleille ja -kumppanuuksille. Vaihdon tori -kierroksen järjestäneet tahot toteuttavat koulu-

tuksia ja voivat omalta osaltaan olla tukena rakentamassa kuntalaisten, järjestöjen ja kuntien yhteistyötä sekä järjestämässä erilaisia yhteisiä tilaisuuksia kylille.

Vaihdon tori -kierros herätti järjestäjät huomaamaan, kuinka tärkeää olisi arvioida **maaseutuvaikutuksia** etukäteen. Monien poliittisten päätösten vaikutukset ovat usein erilaisia keskuksissa kuin maaseudulla. Esimerkiksi Ylämaalla ja Korvenkylässä oltiin vielä sopeutumassa kuntaliitoksesta aiheutuneisiin vaikutuksiin ja Vainikkalassa lähipalveluita koskeviin muutoksiin. Päätöksiä, ohjelmia, aloitteita ja toimintaa valmisteltaessa on ensiarvoisen tärkeää arvioida etukäteen minkälaisia vaikutuksia voi kohdistua maaseudun ihmisten elinoloihin, viihtyvyyteen, terveyteen, elinkeinoihin, osaamiseen, asumiseen, palveluihin, saavutettavuuteen, kilpailukykyyn, osallistumiseen ja yhteisöllisyyteen. Nämä maaseutuvaikutukset voivat olla yhtä lailla myönteisiä kuin kielteisiäkin sekä suoria tai välillisiä. Maaseutuvaikutusten arvioinnilla voidaan varmistaa, että päätöksiä tehtäessä on huomioitu maaseudulla asuvien, työskentelevien ja vapaa-aikaa viettävien ihmisten olosuhteet ja tarpeet.

Järjestöjen, kuntien ja maakunnallisten toimijoiden lisäksi tarkisteltaessa maaseudun hyvinvointia esille nousivat tietysti myös yksilöt, yksittäiset **kylien asukkaat**. Usein monet meistä voivat itse omalta osaltaan vaikuttaa paljon alueen viihtyvyyteen. Sen meille kierroksella osoittivat lukemattomat esimerkit naapurivastaanotosta, erilaisista kylätapahtumista ja talkoovoimin kunnostetuista kylätaloista. Vaikka omalla kylällä ei perinteisesti olisi ollut niin aktiivista kyläyhdistystä kuin naapurikylässä, sen ei tarvitse olla este sille, että hyviä asioita tapahtuu omassakin naapurustossa.

## LÄHTEET

Helsingin sanomat 4.5.2013. Kauppinen, Touko. Viikon väite: Kulttuuri pidentää elinikää enemmän kuin laihduttaminen, väittää lääkäri.

Hyyryläinen, Torsti 2002. Kylätoiminnan perinne sosiaalisena pääomana. Teoksessa Hyyryläinen, Torsti & Katajamäki, Hannu (toim.) Muutoksen maaseutu. Artikkelikokoelma. Monitieteiset maaseutuopinnot. Rural Studies -verkosto, Helsingin yliopisto, 163–169.

Hämeenaho, Pilvi 2012. Naapuriapu maaseudulla. Teoksessa Kattilakoski, Mari; Kilpeläinen, Arja & Peltomäki Pirja. (toim.) Yhteisöllisyydellä hyvinvointia ja palveluita maaseudulle. Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän julkaisuja 1/2012, Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän Hyvinvointipalvelujen teemaryhmä (YTR), 96–108.

Vainikkalan kylän kotisivut 2013. Uutis-Vainikkala:

<http://194.251.35.222/Kiinteasivu.asp?KiinteasivuID=6783&NakymaID=273> (luettu 11.6.2013).

## *LIITE1 Korvenkylä (Lappeenranta) 18.3.2013*

### **Kyläyhdistys Korvenrauha ry:n pj Ilkka Lampinen**

Kyläyhdistys Korvenrauha ry:n puheenjohtaja Ilkka Lampinen kertoi Korvenkylän historiasta. Korvenkylän nimi kuvaa osuvasti kylän korpimaista sijaintia, jota venäläisetkään eivät löytäneet sotien aikana. Korvenkylän identiteetin rakentumiseen on vaikuttanut kautta historian Rauhan liiketoiminnan keskus ja myöhemmin sairaala-alue, Imatran välitön läheisyys ja nyttemmin Joutsenon kunnan liittäminen Lappeenrantaan.

Korvenkylä on ollut aikoinaan aito maalaiskylä, kunnes Rauhan sairaalan rakentamisen myötä kylällä alkoi elää maatalouden kanssa rinnakkain myös sairaalan eri ammattikuntien edustajat. Maatalouden ja sairaalatoiminnan integroituminen yhteen on vienyt oman aikansa. Nykyään Korvenkylässä karjatilallisia maatalouden harjoittajia ei enää ole. Poikkeuksena muihin maaseutukuntiin verrattuna Korvenkylässä työssäkäynti ei kuitenkaan ole koskaan ollut ongelma Imatran välittömän läheisyyden vuoksi. Viime vuosina Korvenkylä on noussut uuteen kukoistukseen alueelle tulleen kylpylän ansiosta, tästä johtuen mm. koulua on laajennettu ja työntekijöitä Korvenkylässä käyn kaukaakin.

Nimestään huolimatta Korvenkylä on taajama-alue, josta löytyy kaikki tarvittavat palvelut. Kylää on yritetty kautta historian liittää Imatraan ja osa korvenkyläläisistä kokeekin olevansa imatralaisia. Korvenkylän kylän identiteetin muodostumiseen on osaltaan vaikuttanut myös kuntaliitos Lappeenrantaan.

10 vuotta toiminut Korvenrauhan kyläyhdistys järjestää vuosittain erilaisia tapahtumia, mm. laskiaisriehan ja kyläjuhlat. Tänä vuonna laskiaisrieha järjestettiin Rauhan Rantalassa yhteistyössä Holiday Club Saimaa -kylpylän ja Salpasafarin kanssa. Korvenrauha toimi tapahtumassa pääorganisaattorina. Lisäksi kyläyhdistys lähettää kaikille vauvan saaneille korvenkyläläisille perheille vaippapaketin.

Korvenrauha on rakentanut talkoovoimin lasten leikkikentän. Kyläyhdistys ylläpitää ja vuokraa nimellisellä saunamaksulla kaupungin omistuksessa olevaa Rauhan sairaalan entistä ns. potilasranta-aunaa, joka sijaitsee kylpylän rannassa. Saunaa ja ympäristöä on kunnostettu talkoovoimin, saunan kunnostamista varten on myös saatu leader-rahaa. Rantasaunassa on miesten ja naisten vuorot joka torstai ja se on kesäisin kovassa käytössä.

### **Muita hyviä juttuja omalta kylältä:**

- Korvenkylässä on paljon aktiivisia yhdistyksiä: urheiluseuroja, Martat, Nuorisoseura, vanhempainyhdistys, Korvenkylän Eläkkeensaajat ry, Korven Vaeltajat - partiolippukunta
- Yhteistyö kyläläisten ja Holiday Club Saimaan kanssa on vielä muotoutumassa, mutta kokemukset yhteistyöstä ovat tähän mennessä olleet positiivisia.
- Korvenkylässä on hyvät palvelut ja kylpylän ansiosta Korvenkylän palvelut paranevat (esim. Korvenkylän monitoimitalo ja kylpylän tarjoamat palvelut)
- Kyläyhdistyksen rantasaunan ja leikkikentän ylläpitäminen talkoovoimin.
- Metsästysseurat tekevät Joutsenossa yhteistyötä yhteisen lupamenettelyn myötä.
- Korvenkylä on nyt ensimmäistä kertaa historiassaan oikeasti yksi yhtenäinen kylä. Verrattuna esim. siihen että vielä vähän aikaa sitten erot Tiurun, Rauhan ja Korvenkylän välillä olivat suuria: väestö näiden kylien välillä oli vahvasti ”kolmen kerroksen väkeä”, työläisille ja lääkäreille omat asuinalueet. Nykyisin tämä jaottelu on poistunut ja alueella on enemmän yhtenäinen identiteetti.

### **Yhteistyötä edistävät tekijät:**

- Tapahtumat pitäisi voida sopia pitkälle etukäteen niin, että esim. vuoden tapahtumat voisi toimittaa kyläläisille kerralla.
- Tiedotusta tulisi tehostaa sekä miettiä miten tavoitetaan myös ne, joilla ei ole Internetiä.

**Yhteistyötä vaikeuttavat tekijät:**

- Joutsenon kylät eivät tee keskenään juurikaan yhteistyötä.

**Kuinka hyvinvointia on mahdollista edistää?**

- Tarvittaisiin yhdistysten yhteinen rintama edistämään kylän hyvinvointia sen sijaan, että jokainen yhdistys tekee omia juttujaan.
- Monipalvelupisteitä kylille (esim. sivukirjastoihin).
- Nuoret atk-kummeiksi ikääntyville.
- Nettipisteet esim. kirjastoihin ja virkailija neuvomaan netin ja tietokoneen käyttöä.
- Julkisen kuljetuslinjan järjestäminen esim. Tiuruniemi-Rauha-Prisma-Citymarket-Korvenkylä, koska esim. apteekki on siirtynyt Korvenkylän keskustasta kyläpöydän tiloihin.

**Kuinka ihmisiä saadaan mukaan yhteistoimintaan?**

- Kyläläiset tulevat mukaan, jos tilaisuudet järjestetään yhteistyössä kylän tuttujen toimijoiden kanssa (mm. paikalliset Martat, kyläyhdistys jne.).
- Paikallislehtien tapahtumakalenterit oli hyvä tapa mainostaa yhdistysten tapahtumista, nykyisellään paikallislehdessä ei ole enää ilmaista tapahtumakalenteria.
- Käytännössä samat ihmiset toimivat useissa eri yhdistyksissä, eli toimijapohjan laajentaminen olisi tärkeää.

### **Lemin järjestöparlamentin toiminta, esittelijänä Anneli Lattu**

Lemin järjestöparlamentti on toiminut vuodesta 1989 lähtien. Se on kaikille vapaaehtoinen, avoin ja poliittisesti sitoutumaton. Järjestöparlamentin kutsuu koolle kunnan vapaa-aikasihteeri. Hän laittaa kutsun yhdistysten puheenjohtajille, jotka edelleen välittävät kutsun jäsenistölleen. Keväällä 2013 kutsuja lähti 90 kpl. Kokouksissa on yleensä paikalla henkilöitä noin 15 eri järjestöstä. Vapaa-aikasihteeri koetaan neutraalina tahona ja tasapuolisena kyliä ja yhdistyksiä kohtaan. Kokouspaikat vaihtelevat eri kylillä, näin tutustutaan toisiin kyliin ja eri yhdistysten tiloihin tasapuolisesti. Parlamentin tehtäväalueita ovat muun muassa nuorten tapahtumien valvontatoimet, Tapiolan bänditapahtuma, joulutorit koulukeskuksessa, itsenäisyyspäiväjuhlan soihtukulkue, ensiapu ja järjestyksenvalvoja -kurssit sekä muut koulutukset ja kurssit, Lemin musiikkijuhlat, Jalkosalmen levähdyspaikan höyrylaivatapahtuma, maalaismarkkinat, järjestömatkat, Lemin kulttuuriperinnön ylläpitäminen ja ”kotiseutukasvatus”. Lisäksi järjestöparlamentti antaa ja siltä pyydetään kannanottoja kunnan päätöksentekoon.

#### **Yhteistyötä edistävät tekijät:**

- Järjestöjen yhteystiedot päivitetään aina parlamentin kokouksissa.
- Järjestöparlamentin toiminnan myötä voidaan pyytää apua toiselta järjestöltä – kaikkien käytössä myös laaja asiantuntemus ja kokemus.
- Luottamus muihin ja myös omiin kykyihin on vahvistunut järjestöparlamentin toiminnan myötä.
- Onnistuneet yhteiset tapahtumat palkitsevat.
- Parlamentin kautta voi myös vaikuttaa.
- Parlamentti hankkinut yhteiset torikalusteet, joita järjestöt voivat hyödyntää omissa varainhankinnoissaan.
- Parlamentin toiminnan myötä tietoisuus kunnan asioista on parantunut. Vapaa-aikasihteeri toimii viestinviejänä ja -tuojana kunnan asioista järjestöille ja järjestöiltä kunnalle. Mahdollisuus keskustella oikean ihmisen kanssa, vuorovaikutus ei tapahdu vain tietokoneen välityksellä.

#### **Mitä yhteistyötä ja keiden kanssa parlamentti tehnyt:**

- Lemin yrittäjien messut
- Metku -lasten kulttuuritapahtuma
- Savitaipaleen kansalaisopisto – kurseja
- Virsi vireäksi -hanke  
on tärkeää, että on olemassa pysyväluonteinen säännöllisesti kokoontuva yhteisen kehittämisen ja vuoropuhelun foorumi

#### **Mitä yhteisöllisyyttä Lemin kylistä löytyy parlamenttitoiminnan lisäksi:**

- Kylien siivoustalkoot.
- Pienet kunnostukset kylissä talkoilla, esimerkiksi kuntosalilaitteet otettu kaikkien käyttöön koulun vintiltä.
- Jalkosalmen tanssilavan kunnostaminen talkoilla.
- Lemin maalaismarkkinoilla lemiläisen käsityön kilpailu.
- Viime syksynä nuorisomessut, siellä eri yhdistykset esittelivät toimintojaan nuorille ja heidän vanhemmilleen.
- Lemin yhdistykset tarjoilevat vuoron perään kahvia kesällä lemin torilla lauantaisin ja keskiviikkoisin.
- Vapaa-aikasihteeri kokoa 3 kertaa vuodessa tiedotteen kaikille asukkaille sekä kesäasukkaille.
- Yhteinen juttelu kahvin kera tekee kaikille hyvää.
- Kouvon baarissa ja seurakunnan kirpputorin kahviossa puidaan asiat yhteisesti.

#### **Palkitseminen toiminnasta:**

- Lemin Eskon valinta
- on palkittu nuorten toiminnasta
- yhteisillä järjestöparlamenttimatkoilla voidaan maksaa osa järjestöjen osallistujien matkakuluista

### **Yhteistyötä vaikeuttavat tekijät:**

- Yhteisten tilojen puute
  - tällä hetkellä kokoonnutaan seurakunnan kirpputorin kahviossa ja baarissa
  - terveyskeskuksen aamujat on toiminut kohtaamispaikkana: pankki- ja kauppa-autopäivät aloitettiin vierailulla terveyskeskukseen. Mistä löytyisi vastaava paikka? Nykyisin terveyskeskukseen pääsee vain ajanvarauksella
- Tarvitaan yhteiset kokoontumistilat

### **Kuinka hyvinvointia on mahdollista edistää?**

- Hyvinvoinnin päivät ja tapahtumat
  - järjestäjänä voisi olla esimerkiksi kotiseutuyhdistys
  - hyvinvointiin ja terveyteen liittyvien tapahtumien sisällön tulisi olla kylästä lähtöisin
  - tapahtumien järjestämisen ja tiedottamisen koordinointi
- Toive terveyspalveluiden parantamisesta
  - terveyspalvelut vanhuksille paremmiksi
  - ajanvaraus koetaan ongelmana: terveydenhoitajalle pääseminen vaikeaa
  - toisaalta terveyskeskuksen ajat eivät heitä nyt kun ovat varauksen takana
- Muu hyvinvointi
  - naapuriapu toimii Lemillä
  - vanhusten huomioinen
  - me-henki eli yhteisiä tupailtoja tai iltakahveja
  - hyvinvointiin vaikuttaa se, että tuntee kuuluvansa johonkin paikkaan tai ryhmään
  - nuoriso pitäisi saada kiinnostumaan eri toiminnoista
  - uimarannat ym. kuntoon saatua ruokoa voidaan käyttää energian polttoaineena
  - huoneen ilmanraikastaminen, ilman kostuttamiseen lisätään katajan oksia. Kataja on ilman pihkaa, kokemusta astman hoitoon.
  - puun korjuuta polttoenergiaksi kehitettävä
  - yhteiset kahvitilaisuudet

### **Kuinka ihmisiä saadaan mukaan yhteistoimintaan?**

- hyvä ja avoin mieli, yhdessä tekeminen
- järjestömatkat palkitsevat toimijoita
- kun kunnan päättäjät ottavat tavallisten kansalaisten ideoita huomioon
- puhalletaan yhteen hiileen
- yhteiselle toiminnalle neutraali koordinaattori
- ihmisten sitoutuminen yhteiseen toimintaan
- jaetaan toiminnan vastuuta
- hyvinvoinnin teemapäivien sisältö lähtee kylästä – koordinointi keskitetysti
- me-hengen nostatus
- yhteiset tilaisuudet
- tunne, että kuuluu johonkin ryhmään tai paikkaan

### **Mitä yhteistyö vaatii?**

- pitää sitoutua
- olla aktiivinen, osallistua tapahtumiin
- nimetä yhdyshenkilöt yhdistyksistä
- koordinaattori yhteiseen toimintaan
- yksi henkilö kylässä joka lähtee viemään muita mukaan.
- yksi neutraali johtaja asialle (kulttuurisihteeri tai muu taho koordinoimaan toimintaa)
- yhteen hiileen puhaltaminen

### **Vastuun jakaminen**

- vetäjien vaihtaminen tietyin väliajoin, niin kukaan yksittäinen henkilö ei väsy
- yhteisvastuullisuus: toiminta ei saa "rasittaa" vain harvoja
- yhteinen suunnittelu kyläläisten kanssa

**Yhteinen kokoontumispaikka:**

- tilaisuuksia kylätalolla tai muualla
- leader- ja vastaavista rahoitusmalleista pitäisi lisätä tietoutta jotta mm. kylätaloja voidaan korjata
- yhteinen kokoontumispaikka kyläläisille
- yhteinen kokoontumistila

**Kuinka yhdessä voidaan tehdä kulttuuria?**

- vanhat maatalouskoneet saatu suojaan (Maatalouskonemuseo)
- Lemin luontokirja jouluksi 2013 (yhteisöllisesti kasaan)
- erikoisia kauniita omakotitalotontteja julkisuuteen
- ideapankki Lemille
- ideapankille hoitaja
- ohjeita ideoiden toteuttamiseen
- maaseudun kehittämisrahoilla voidaan palkata ihmisiä toteuttamaan ideoita
- ideapankin tuotto voitaisiin käsitellä kerran vuodessa.

### **Heikki Asikaisen puheenvuoro Kannuskosken kyläyhdistyksestä**

Kaikki kyläläiset mökkiläisiä myöten kuuluvat Kannuskosken kyläyhdistykseen. Kyläyhdistys saa Luumäen kunnalta ja Kouvolan kaupungilta vähän toiminta-avustusta. Muuten varoja on saatu mm. tekemällä talkootyönä yksityishenkilölle remonttia ja järjestämällä rallin sm-osakilpailu, josta on saatu osa lipputuloista sekä ruoan ja juoman myyntitulot. Kannuskosken seuratalo on kyläyhdistyksen omistama ja se on rakennettu 27 vuotta sitten talkoilla. Talon toisessa päädyssä toimii metsästysseuran riistankäsittelytilat. Kyläyhdistys on saanut ELY-keskukselta leader-rahoitusta kylätalon laajentamista varten. Remontti aiotaan toteuttaa tänä vuonna 2013. Seuratalon pihalle metsästysseura on rakentanut talkoilla kodan, joka on kaikkien kyläläisten käytössä. Seuratalolla oli viime vuonna käyntikertoja yhteensä 2100. Joka toinen viikko seuratalolla kokoontuu seurakunnan järjestämä äiti-lapsi -kerho ja kerran viikossa ”Kelmien kerho”, jossa pelataan sulkapalloa, sekä Etelä-Karjalan Kansalaisopiston jumppa. Seuratalolla järjestetään ylioppilasjuhlia, rippijuhlia, syntymäpäiviä, koulun ja kyläyhdistyksen yhteinen vuosittainen joulujuhla, konsertteja. Hirvipeijaiset keräsivät viime vuonna 355 syöjää paikalle. Kyläyhdistys järjestää hiihtopäivän, jossa 13 kilometrin lenkin varrella poiketaan kyläyhdistyksen hallinnoimalla laavulla.

### **Muita hyviä juttuja omalta kylältä:**

- Helatorstaisin Martat järjestävät laavulla jumalanpalveluksen. Seurakunnalta tulee jumalanpalveluksen pitäjä ja Martat myyvät kahvia ja leivonnaista. Osallistujia on ollut 40–50 henkilöä.
- Kannuskoskipäivät järjestetään heinäkuun kolmantena lauantaina. Päivä alkaa jumalanpalveluksella rannassa (osallistujia n.100). Päivä jatkuu kylällä Etappi-baarin kupeessa, jossa järjestetään olympialaiset, kesätori, kilpailuja, soutukilpailut ja valitaan vuoden henkilö (osallistujia n.350-400). Illalla on vielä tanssit.
- Talkoita kylällä järjestetään paljon: Keväällä on risukon raivausta. Seuratalon lattia on lakattu talkoilla. Uimarannan ja kaupan rannan laiturit on rakennettu talkoilla. Uimakopit on maalattu talkoilla.
- Kylällä järjestetään rallin sm-osakilpailut (200 myytyä lippua). Kylän tiessä on 25 mutkaa, minkä vuoksi tie soveltuu kilpailuihin ja autojen testauksiin.
- Sadonkorjuujuhlla kokonainen sika savustetaan.
- Vireä yritystoiminta. Nuoria yrittäjiä.
- Kyläyhdistys hoitaa romujen keräämisen.

### **Yhteistyötä edistävät tekijät:**

- talkoisiin lähdetään mukaan, ettei tarvitse olla yksin kotona (sosiaalista toimintaa ja ihmisten kohtaamista)
- avoimuus
- erilaisten taitojen jakaminen
- tarve, tehtävä, tekijät!
- hädän tullen autetaan muita (naapuriapu toimii kylällä)
- varamummo & varapappa -toimintaa
- eri-ikäiset kykenevät toimimaan hyvin yhdessä
- kimppataksi

### **Yhteistyötä vaikeuttavat tekijät:**

- kuntarajat ovat yhteistoiminnan hidaste
- ihmisiltä tarvitaan aikaa, kun aletaan järjestää esim. talkoita

### **Kuinka hyvinvointia on mahdollista edistää?**

- tarpeiden kartoittaminen hyvinvoinnin teemapäivää varten
- yhdistysten tulee pohtia myös sitä, mitä voidaan tarjota myös nuoremmille
- Kannuskoskella laajempi kohderyhmä, eri-ikäisiä ihmisiä
- Mallu-auto palvelemaan kaikkia kyläläisiä (myös Kouvolan puolella ja Valkealan puolella asuvat kyläläiset)
- neuvola-toimintaa Mallu-autoon
- kysely Kannuskosken seuratalolla seurakunnan järjestämässä äiti-lapsi -kerhossa, onko halukkuutta käyttää Mallun palveluja.
- Kannuskoski-päiville osallistuminen ja siellä tietoisuuden lisääminen eri palveluista
- tarjonta luo kysyntää

### **Kuinka ihmisiä saadaan mukaan yhteistoimintaan?**

- Talkooporukan vetäjä tarvitaan
  - o Vetäjällä pitää olla kyky hankkia tietoa eri asioista
  - o Vetäjän pitää osata pyytää avainhenkilöitä mukaan, esimerkiksi kylällä ihmisiä saadaan mukaan soittamalla
  - o Pitää osata jakaa työtehtäviä
- Tiedottaminen
  - o Tarvitaan tiedotusvastaava
  - o Tekemisistä tiedottaminen (talkoita ei pidä omia itselleen)
  - o Tiedottamisverkosto yhteistyön järjestämisessä esim. ilmoitustaulut, tekstiviestit, sähköpostit, talokoolistat
  - o Kyläyhdistys lähettää vuodessa 8 kyläkirjettä, joissa kerrotaan kylän tapahtumista.

### **Kuinka yhdessä voidaan tehdä kulttuuria?**

- Seurantalonsa varastossa Välväylän historiasta kertova valokuvanäyttely, jota mielellään vietäisiin esittelyyn muuallekin kuin vain Kannuskoskelle.
- Kylällä järjestetään paljon yhdessä erilaisia tapahtumia.

### **Voimaa Vainikkalasta Sisua Simolasta -hankkeen esittely**

Lappeenrannan kylien maaseutuasiamies aloitti illan kertomalla Vainikkalan ja Simolan kylien kehittämishankkeesta, joka on kaksivuotinen ja toteutetaan ELY-rahalla. Hankkeessa työskentelee konsultti, joka selvittää yritysten kiinnostusta perustaa toimipisteitään Vainikkalan alueelle. Sähköpostitiedustelu tavoittaa 600–700 yritystä. Tavoitteena hankkeella on asemanseudun kehittäminen. Parkkipaikan uudistaminen on jo aloitettu. Asemanseudun kehittämiseen kuuluu muun muassa jätevesijärjestelmän uudistaminen, uusi asemarakennus sekä tienviittojen ja opasteiden kunnostaminen.

#### **Muita hyviä juttuja omalta kylältä:**

- julkinen liikenne toimii hyvin: bussiyhteydet hyvät myös loma-aikoina ja viikonloppuina (Allegron vuoksi)
- vähittäistavaroita saa ravintolan pienestä kaupanurkasta
- hyvät liikuntamahdollisuudet
- teatteri, laavu, laskettelurinne, hiihtoladut, yhteinen grillikatos
- kyläkansio
- aisaieinu
- lintuharrastus
- parkkipaikat
- kylässä paljon potentiaalia, muun muassa sijainti on etu
- aktiivinen VPK: nuoriso- ja lapsitoimintaa noin 20 lasta lähikylästä mukana toiminnassa

#### **Yhteistyötä edistävät tekijät:**

- talkoohenki toimii Vainikkalassa: aktiivinen ydinjoukko
- ikäihmisillä seurakunnan vetämä tähtäkerho
- yhteistyö lähikylien kanssa
- eri yhdistyksiä mukaan yhteiseen tekemiseen
- tehtävien jakaminen eri yhdistysten kesken
- yhteinen vihollinen saa toimimaan
- kylien pitäisi toimia yhdessä niin, että jos jollain kylällä on hätä, muut kylät tulevat apuun

#### **Yhteistyötä vaikeuttavat tekijät:**

- palvelut häviävät (kauppa, kirjasto)
- mistä yhteinen kokoontumisaikaa kirjaston lähtiessä?
- taistelu on turhauttanut
- pelätään, että yhteistoimintaan osallistuessa joutuu hommiin
- vaikea saada ihmisiä mukaan, samat ihmiset joka paikassa tekemässä
- miten aktiivisuus huomioidaan päätöksenteossa?
- lamauttaa, sillä vaikka ollaan aktiivisia, palvelut häviävät

#### **Kuinka hyvinvointia on mahdollista edistää?**

- kylälle lisää asukkaita ja lisää asumismahdollisuuksia: tyhjien rakennusten kartoittaminen, uudet asunot sekä eurotontit ja vastaavat houkutukset uusille asukkaille
- teatteritoiminta (kesä)
- kylien markkinointikampanja
- työllistäviä yrityksiä tarvittaisiin pikaisesti
- matkailun kehittämisessä Vainikkalassa olisi paljon potentiaalia, esimerkiksi tyhjät rakennukset matkailun ja hoivapalveluiden hyötykäyttöön
- aluekeskeinen lähestymistapa kaupungin strategioihin
- venäjänkieliset opasteet
- autovuokraus asemalle
- raaka-aineiden jalostusta Vainikkalaan: tuotaisiin junalla Venäjältä ja Vainikkalassa koottaisiin kokonaisuuksia, koska täällä varastointi on halpaa ja turvallista
- venäläiset olisivat piristysruiske kylälle
- tarvitaan ”incoming center”, jotta yhteyden Lappeenrannan keskusta säilyy
- hyvinvoinnin teemapäivä

- o koko perheen kylätapahtuma
- o Vainikkalan kehityshankkeen konsultti puhumaan
- o Haapajärvelle Mallun teemapäivä
- o yhteistyö lähikylien kanssa

#### **Kuinka ihmisiä saadaan mukaan yhteistoimintaan?**

- tarvitaan aktiivisia nuoria toimijoita kylälle
- yksi vetäjä kylätoimintaan
- auttaako tuleva tiehanke uusien asukkaiden haalimisessa Vainikkalaan?
- hyvät tapahtumat ja yhdessä tekeminen innostavat mukaan
- väkeä saadaan lisää kylän toimintaan kun on eri yhdistyksiä
- kylätoimikunnassa on mukana edustajia eri yhdistyksistä
- säännöllinen totuttu toiminta, jonka lähtökohtana on omatoimisuus

#### **Kuinka yhdessä voidaan tehdä kulttuuria?**

- Kyläkävelyn avulla voidaan kerätä lisää kehitysideoita
- Taiteen paikkoja kylällä:
  - o Salen kivijalan päälle voisi rakentaa installaation, sillä se sijaitsee keskeisellä paikalla kylässä
  - o Ratapihan aitoihin maalauksia jalkakäytävän puolelle: näistä voisi nauttia molemmin puolin aitoja

### **Jänkäsalon kylätoiminta ja lossi**

Jänkäsalon kyläyhdistyksen varapuheenjohtaja ja lossinkuljettaja Tuomo Hyyryläinen kertoi, kuinka vuonna 2005 Suureen Jänkäsaloön saatu lossiyhteys herätti henkiin uudella tavalla koko kylän toiminnan. Lossin myötä saarella oli jälleen mahdollisuus asua. Vakituksia asukkaita on 18 kahdeksassa kotitaloudessa ja loma-asukkaita liki 200. Lossiyhteys vilkastutti myös kylän yhdistystoimintaa. Jänkäsalon kolme yhdistystä Jänkäsalon kyläyhdistys, metsästysseura Jänkäsalon Erä-Weikot ry ja urheiluseura Jänkäsalon Weikot ry tekevät keskenään tiivistä yhteistyötä. Yhdistystoiminta on avointa kaikille. Urheiluseurassa 200 henkinen jäsenistö muodostuu loma-ajan asukkaista ja vakituksista asukkaista. Myös kyläyhdistyksen jäseniksi luetaan niin kyläläiset kuin kesäasukkaat. Jänkäsalolla ihmiset ovat toisilleen tuttuja, mutta silti yhteyshenkilöä tarvitaan. Yhteyshenkilönä toimii lossinkuljettaja. Jos lossi ei jostakin syystä liiku, ilmoittaa hän siitä kaikille puhelimitse.

Jokaisella yhdistyksellä on myös oma tehtävänsä. Kyläyhdistys ylläpitää lossinrannassa saarelaisten yhteistä jätteenkeräyspistettä. Erä-Weikot ry edistää kaikenlaista erätoimintaa, mukaan voi tulla muutkin kuin metsästyksen aktiiviharrastajat. Urheiluseura lisää saarelaisten yhdessäoloa liikunnan merkeissä ja yhteisellä hauskanpidolla. Pieni kisailu seurojen kesken innostaa ihmisiä mukaan.

Jänkäsalolla on joka lauantai avoin kesätori. Lisäksi kaikenlaiset yhteiset tapahtumat kokoavat ihmisiä yhteen, kuten Jänkäsalo-päivä heinäkuun lopulla ja talvella mestaruuspiikkikilpailut. Jänkäsalolla myös hyvinvointipalveluita kehitetään yhdessä. Rehulan kaupan lopetettua Jänkäsalon Weikot ry perusti lossirantaan itsepalvelukioskin, joka on auki lossin aukioloaikoina. Asiakas valitsee tuotteen, kirjaa sen vihkoon ja maksaa lippaaseen. Itsepalvelukioski toimii erinomaisesti, koska luottamus toimii. Itsepalvelun ideaa kunnioitetaan ja arvostetaan.

#### **Muita hyviä juttuja omalta kylältä:**

- laavu ja kota Leväsessä
- talviolympialaiset Leväsessä
- käsityökahvila
- seurakunnan lähetyspirtin yhteydessä Kirjonkylällä toimii kahvila ja kirpputori
- Väinölän jumpparyhmä on hyvä sosiaalinen tapahtuma. Liikunta houkuttaa ihmisiä mukaan.
- pidetään yllä perinnettä, että uusille asukkaille leivotaan rieskaa
- Taipalsaari-päivässä kunta toimii järjestäjänä
- elokuussa kyläyhdistyksen järjestämä Rantakalailta kokoaa kyläläisiä yhteen
- Rehulassa kesätori ja kyläkävely
- Vehkataipaleella juhannusjuhlat
- Saimaanharjulla kunnan entisessä kerhohuoneessa kolmena päivänä viikossa kolmen tunnin ajan koontuva Saimaan torppa -kerho.

#### **Yhteistyötä edistävät tekijät:**

- Luokittelu pitää unohtaa, esimerkiksi Jänkäsalolla tittelit jätetään nurkkaan.
- Yhteyshenkilö, joka koordinoi yhteistyötä.
- Tapahtumat pitäisi saada vuosikelloon.
- Olisi tarpeellista saada yhdistysten, kunnan ja yritysten yhteinen kuntatiedote, joka lähetettäisiin kaikkiin alueen kotitalouksiin. Alueella asuu paljon uusia asukkaita ja kesäasukkaita, jotka eivät tiedä alueen toimintamahdollisuuksista ja palveluista. Palveluista ja yrityksistä on esillä vanhaa tietoa.
- Kunnan toimesta ollaan käynnistämässä kyläneuvostotoimintaa huhtikuussa.

### **Yhteistyötä vaikeuttavat tekijät:**

- Leväessä ei ole enää yhteistä kyläilmoitustaulua, jonka vuoksi kyläkokouksista ei saa tietoa.
- Paikoitellen kyläyhdistys toimii vain pienessä piirissä.
- Kerhot loppuvat, jos vain alkuperäiset toimijat pysyvät mukana. Aktiivisuus kasaantuu ja ihmiset väsyvät. Uusia ihmisiä ja nuoria on vaikea saada mukaan toimintaan.
- Kyläyhdistyksillä ei ole jäsenrekisteriä eikä tämän takia ihmisten yhteystietoja.
- Kylärajojen ylittäminen on vaikeaa.
- Virkamiehiä on pyydetty erilaisiin tilaisuuksiin pitämään puheenvuoroa, mutta he eivät ole tulleet. Kun virkamiehiä tavoittaa huonosti, niin yhteistyökään ei onnistu.
- Yli puolet taipalsaarelaisista käy muualla töissä, joten aikaa ei jää yhteiseen kylätoimintaan. Ei myöskään koeta tarvetta kehittää palveluja, kun ihmiset voivat käydä Lappeenrannassa harrastuksissa ja käyttävät palveluita. Taipalsaaren palvelurakenne on siten aika ohut.

### **Kuinka hyvinvointia on mahdollista edistää?**

- Suunniteltu pumppulaitos on liian kallis. Yhteisöllisellä toiminnalla kustannukset saataisiin pienemmiksi ja kylälle töitä.
- Ilmainen ruoka vapaaehtoisella maksulla, esimerkiksi paikallinen keitto.
- Vapaaehtoisten pitämä netti-neuvontapiste esimerkiksi Taipalsaaren pääkirjaston tiloihin, jossa on valmiiksi tietokoneita. Opastusta saman ikäiseltä saman ikäiselle, jotta kykenee asettumaan apua tarvitsevan tasolle.
- Kylätalkkari-palvelu, jossa mukana olisi osajia eri aloilta (ilmastointi, timpuri tms.).
- Työttömät ja hyväkuntoiset eläkeläiset voisivat tehdä esimerkiksi polttopuita yhdessä. Tähän voisi ottaa mallia Helsingin Kumpulassa toimivasta aikapankista: ei vaihdeta rahaa, vaan aikaa.
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen teemapäivät voisi kohdentaa eläkeläisille tai vaihtoehtoisesti nuoremmille liikuntateemalla.
- Leväessä koulun tilat hyötykäyttöön.

### **Kuinka ihmisiä saadaan mukaan yhteistoimintaan?**

- Mielenkiintoinen ilmoitus voi houkutella mukaan.
- Kahvi on hyvä houkutin.
- Suusta suuhun tiedottaminen ja naapurin houkuttelu.
- Tekstiviestillä tiedottaminen.
- Ihmisiä on helpompi saada mukaan pieniin lyhytaikaisiin tehtäviin.
- Koko jäsenistö mukaan toiminnan suunnitteluun.
- Yhteinen uhka kokoaa voimia, mutta uuvuttaa jos asia ei etene.
- Tarvitaan innostunut vetäjä, joka osaa tiedottamisen ja innostaa muita mukaan.
- Tehtävien jakaminen on tärkeää. Ihmisten pitää saada itse ajatella ja keksiä, minkä tehtävän ottaisi. "Toiset tykkää johtaa, toiset tykkää tehdä"

### **Markku Määränen, Koitsanlahden kyläyhdistys**

Koitsanlahden kyläyhdistyksen puheenjohtaja Markku Määränen esitteli Parikkalan Vaihdon tori -illassa Särkisalmella Koitsanlahden kyläyhdistyksen toimintaa. Määränen on toiminut jo kauan kyläyhdistyksen puheenjohtajana ja kertoi kyläyhdistyksen toiminnan olevan paljon olemassaolon taistelua. Koitsanlahti on muutotappiokylä, ja ikääntyminen on vihollinen alueella, kuten monessa muussakin maaseutupaikassa. Koitsanlahden kyläyhdistys on perustettu vuonna 2000 ja sitä ennen kylässä toimi kylätoimikunta. Ideoita siihen, mitä kaikkea kyläyhdistys voisi tehdä ja järjestää on paljon, mutta resurssit ovat todella rajalliset ja aktiivisten toimijoiden vähyys rajoittaa toimintaa.

Aktiivisuutta hidastavista tekijöistä huolimatta Koitsanlahdella on myös useita onnistuneita malleja yhteistyöstä ja toiminnasta. Näistä esimerkkinä Särkisalmen illassa esiteltiin Tyrniturnajaiset ja talkootöillä rakennettu kota. Tyrniturnajaiset on tapahtuma, joka kuvailtiin kyläyhdistykselle ”todelliseksi onnenpotkuksi”. Tapahtumaa järjesti ensin hevostalli, mutta kun talli ei voinut enää jatkaa turnajaisten pitoa, kyläyhdistys pyydettiin mukaan. Tyrniturnajaisissa kyläyhdistyksen tehtävänä on hoitaa luvat ja muut käytännön järjestelyt, kuten parkkipaikkojen hoitaminen. Kyläyhdistys on myynyt turnajaisissa rosvopaistia ja sitä kautta tapahtuma on tuonut yhdistykselle tuloja.

Tyrniturnajaiset ovat poikineet monenlaisia yhteistyökuvioita kyläyhdistykselle, muun muassa kyläyhdistyksen ja Särkisalmen nuorisoseuran välille, kun järjestysmiehet tapahtumaan ovat hoituneet nuorisoseuran kautta. Järjestely on mahdollistanut sen, että kyläyhdistyksellä ei ole nyt akuuttia tarvetta omien järjestysmiesten kouluttamiselle. Tyrniturnajaiset ovat poikineet myös muutakin yhteistyötä marjatilän ja Koitsanlahden kyläyhdistyksen kesken, sillä kyläyhdistys pyörittää marjatilalla itsepoimintamarjastajille kahviota pellon laidassa kesällä marjakauden aikana. Tästäkin saadaan tuottoa kyläyhdistykselle. Tyrniturnajaisten myötä kyläyhdistys on myös saanut nimeään lehteen. Yrittäjien ja kyläyhdistyksen yhteistyö kannattaa Koitsanlahden kokemusten mukaan ehdottomasti!

Toinen esimerkki aktiivisesta yhteisöllisestä toiminnasta Koitsanlahdella on Koitsanlahden hovista eteenpäin sijaitseva kota, joka rakennettiin kylään talkootöillä. Kodassa on ollut isompiakin tilaisuuksia, eli se on osoittanut tarpeellisuutensa. Myrsky kaksi vuotta sitten pilasi toimintaa aika paljon muun muassa heittämällä laiturin irtoaineksen pois. Laiturin kunnostuksen kerrottiinkin seuraava hanke kyläyhdistyksellä.

#### **Muita hyviä juttuja omalta kylältä:**

- Metsästysseura, nuorisoseura, maa- ja metsätalousnaiset sekä vastaavat aktiiviset yhdistykset kylissä.
- Yli kylärajojen toimivat yhdistykset Parikkalassa: Omakotiasukkaat, Vasukkaat (Parikkalan kesäasukkaat) ja Puutarhayhdistys.
- Parikkalalaiset kesäteatterit.
- Nuoret paluumuuttajat ja uudet yrittäjät Parikkalassa.

#### **Yhteistyötä edistävät tekijät:**

- Se, että kyläyhdistyksessä kaikki alueen asukkaat (vakituiset ja kesäasukkaat) ovat kyläyhdistyksen jäseniä, ei jäsenmaksua (Koitsanlahdella).
- Yhteiset isot tapahtumat kuten Parikkalan messut, jonne yhdistyksetkin voivat mennä.
- Yhteinen paikka: esim. koko kunnan tasolla Parikkalan keskustan tori toimii sosiaalisena kokoontumispaikkana ja kylien tasolla kotien ja kylätalojen kaltaiset paikat.

#### **Yhteistyötä hidastavat tekijät:**

- Aktiivisten ja osallistuvien ihmisten vähyys hankaloittaa usean järjestön toimintaa.
- Ongelmana on, että kun jotain tapahtuu, niin tapahtumia on monta samaan aikaan. Tieto tapahtumajärjestäjien kesken ei siis kulje. Miten tietoa saisi jaettua paremmin, jotta päällekkäisyyksiltä vältyttäisiin?
- Ei ole kunnan kanssa yhteistyötä tapahtumakalenterin tai tiedottamisen suhteen.

### **Kuinka hyvinvointia on mahdollista edistää?**

- Kyläyhdistykset voisivat tehdä lisää yhteistyötä esim. menemällä yhdessä teatteriretkille. Tällä hetkellä muualle Suomeen suuntautuville teatterimatkoille on vaikeuksia saada bussit täyteen.
- Kylien väliset kilpailut esimerkiksi mölkyssä tai kyykässä voisivat tuoda naapurikyläläisiä yhteen. Olisi siis tarvetta sosiaalisille tapahtumille laajemmin.
- Tarvitaan enemmän yhteisöllisyyttä kylien sisällä tapahtumien muodossa, esimerkiksi voisi olla lisää iltatapahtumia, kuten ”rosvopaistia rannassa”.
- Liikunnan avulla: tällä hetkellä liikuntatoimi järjestää mm. pyöräilyä ja kuntosalimahdollisuuksia.
- Kirkkovene löytyy, ja sitä varten voisi tulevaisuudessa koota joukkueen. Tästä seuraisi sekä liikuntaa että yhteisöllisyyttä.

### **Kuinka ihmisiä saadaan mukaan yhteistoimintaan?**

- Tehtävät ja vastuu on oltava jaettu selvästi.
- Aktiivisten mukana olosta palkitseminen houkuttelisi mukaan ihmisiä. Esimerkiksi Kirjavalassa talkoisiin osallistujien nimet merkataan ylös ja näin he osallistuvat palkintojen arvontaan.
- Tapahtumien on oltava avoimia kaikille, myös kesäasukkaille.

### **Kuinka yhdessä voidaan tehdä kulttuuria?**

- Monien eri toimijoiden kanssa yhdessä tuottamat tapahtumat, kuten Tyrniturnajaiset, Parikkalan messut, Piikapitäjän rehvit ym.
- Kesäteatteri tärkeä kulttuuritoimija kylissä: Esimerkiksi Mikkolanniemen ja Tarnalan kesäteatterit ovat kaikille avoimia ja niihin mennään yli kylärajojen, katsojia saapuu muualta bussilasteittain.
- Käsityöt: esimerkiksi Kirjavalan käsityökoululla kudontamahdollisuus
- Hienojen ja kulttuurillisesti tärkeiden kohteiden ylläpito: esimerkiksi Kirjavalassa kyläyhdistys ylläpitää Kirjavalan kanavapolkua.

### **Ylämaan Martat ry:n toiminta, esittelijänä Eila Peräkylä**

Ylämaan Martoilla on tänä vuonna 80-vuotisjuhlavuosi. Tällä hetkellä Ylämaan Martat ry:llä on 150 jäsentä ja kolme toimintaryhmää. Ylämaan Martoilla on oma kiinteistö, Marttala, jota on remontoitu puolet kustannuksista kattaneen EU-hankkeen avulla. Remontointiin käytettiin yli 10 000 tuntia talkootyötä. Marttalassa toimii mehuasema, jossa parhaimpina vuotena mehustettiin 26000kg omenaa. Ylämaan Martat pyörittävät pitopalvelua ja järjestävät tilaisuuksia hautajaisista sukujuhliin sekä pitävät auki Martat-kahviota esimerkiksi Jalokivimessuilla ja kesätorilla Marttalan pihalla. Kesätoria pidetään noin neljä kertaa kesässä puolen kuun aikaan. Marttalan yläkerrassa asuu vuokralainen, joka hoitaa lumityöt ja nurmikonleikkuun. Taloa vuokrataan yksityiskäyttöön. Käytössä on iso astiasto ja keittiö. Marttalassa voi käydä kutomassa mattoja ja poppanoita. Martat ovat järjestäneet muun muassa teatteriretkiä, jotka ovat olleet suosittuja.

#### **Muita hyviä juttuja omalta kylältä:**

- Ylijärven Kyläyhdistys pitää itse kylän uimarannat kunnossa ja saa siitä kaupungilta pienen korvauksen. Myös kylässä sijaitsevan Pätärin talomuseon siivoamisesta se saa pientä korvausta.
- Tapahtumia Ylämaalla ovat muun muassa
  - o lasten hiihdot, kisatoimisto Marttalassa
  - o laturetket, Marttojen latukahvila
  - o Jalokivimessut
  - o kesätorit
  - o Elojuhlat, joissa vuosittain valitaan Ylämaan emäntä/isäntä. Entiset emännät ja isännät valitsevat uuden emännän/isännän.
- Kylässä järjestetään mm. Seuroja, hirttejä, joulurauhan julistus, uuden vuoden vastaanotto.
- Kierrätysmahdollisuudet ovat kuntaliitoksen myötä parantuneet.

#### **Yhteistyötä edistävät tekijät:**

- Ennen kunnassa julkaistiin kerran kuukaudessa kuntatiedote, jossa kaikki yritykset ja yhdistykset julkaisivat edullisesti tiedotteitaan.
- Ylämaalla järjestetään asukasfoorumi kerran vuodessa. Parhaimmillaan foorumissa on ollut 130 osallistujaa.
- Jalokivimessuille, joita jalokiviyhdistys koordinoi, osallistuu paljon eri yhdistyksiä.

#### **Yhteistyötä vaikeuttavat tekijät:**

- Kyläyhdistyksellä ei ole yhteistä tilaa eikä kotisivuja.
- Tällä hetkellä tuntuu, että tieto ei kulje ja etenkin kesäasukkaat ovat valitelleet, etteivät tiedä, mitä kylällä tapahtuu. Tieto kylällä kulkee puskaradion kautta.
- Monissa yhdistyksissä toimivat samat aktiiviset ihmiset. Nuoret kyläläiset ja perheet eivät juuri osallistu toimintaan.
- Ennen yhteydet kuntaan olivat läheiset, nyt fyysinen välimatka jo tekee asiat kaukaisemmiksi.
- Asukkaista tuntuu pahalta, kun kaikki ovet sulkeutuvat. Tilanne on lamauttanut monet kyläläiset ja yhdistystoimijat.

#### **Kuinka hyvinvointia on mahdollista edistää?**

- Ylämaalla toimii aluerati, joka antaa kaupungille ehdotuksia ja kannanottoja Ylämaan asioista.
- Kehittämistarpeena olisi löytää oikeat kanavat ja oikeat henkilöt kaupungin suuntaan, jotta voisi vaikuttaa alueen asioihin
- Hyvinvointia heikentäviä tekijöitä
  - o kuntaliitoksen jälkeen Ylämaalta on lähtenyt monia palveluita pois: pankki, Otto-automaatti ja palvelupiste.
  - o Nuorisoseurantalo, jonka kaupunki omistaa, on uhan alla suljettavaksi: talolla on pidetty judotunteja, zumbaa, häitä ja järjestöjen yhteiset joulumyyjäiset
  - o Entinen seurakunnan nuorisotila oli suosittu, mutta seurakuntayhtymään liittymisen myötä toiminta lopetettiin.

**Kuinka ihmisiä saadaan mukaan yhteistoimintaan?**

- Kyläyhdistys lähettää sähköpostilla tiedotteita, noin 30–40 kappaletta
- Kaakonkulma-lehdessä on joinakin päivinä Ylämaa-sivut, joissa julkaistaan lyhyesti tiedotteita.

**Kuinka yhdessä voidaan tehdä kulttuuria?**

- Ylijärven kyläyhdistys järjesti pärekaton rakentamisen esitysluontoisen kurssin talomuseolla.
- Jalokivimessut, elojuhlat ja muut yhteiset tapahtumat

### **Kaija Viirun puheenvuoro Heitlahden virkiät -kerhosta**

Heitlahden virkiät -kerho on aloittanut toimintansa 20 vuotta sitten terveydenhuollon henkilöstön toimesta. Myöhemmin sen toiminta on siirtynyt kansalaisopistolle, joka maksaa ohjaajan työajasta 2 -3 tuntia ja lopun työn, kuten valmistelut, ohjaaja tekee talkoilla. Kerho kokoontuu kerran viikossa parin tunnin ajan. Kerhoon osallistumisesta ei peritä Kansalaisopiston opintomaksua. Heitlahden virkiät -kerhossa on kirjoilla noin 50 henkilöä ja kerralla kokoontuu noin 30 naista ja miestä (pääasiallisesti ikäihmisiä). Kuljetus kokoontumisiin järjestetään yhteistaksilla. Taksiyhtiön kanssa on sovittu summa, jonka kerhokuljetus maksaa. Jokainen kerholainen maksaa tietyn osuuden taksimaksusta ja kerho maksaa ylimenevän osan taksiyhtiölle. Kerholaiset ilmoittavat itse taksille kuljetustarpeen.

Kerho saa kunnalta vuosittaisen avustuksen. Muu varainhankinta koostuu kerhokahveista, kerhoarpajaisista sekä lahjoituksista. Kahvitarjoilu ja arpajaisvoitot saadaan paljolti kyläläisiltä avustuksina.

Kerhon sisältö on tärkeä osallistujille ja siksi jokainen kerhotapaaminen noudattaa samaa kaavaa: kahvit ja arpajaiset ovat keskeisiä ohjelmanumeroita. Kerhonohtaja pyrkii jokaisella kerralla järjestämään keskustelua osallistujille tärkeistä ajankohtaisista sekä vanhoista asioista ja älynystyröiden hierontaa kuten tietokilpailuja. Lisäksi kerhossa käy vieraina kunnan ja seurakunnan työntekijöitä, asiantuntijoita sekä virkistysvieraita kuten päiväkotilapsia, koululaisia ja fysioterapiaopiskelijoita. Vieraat käyvät talkooperiaatteella, eli heille ei makseta korvausta. Kerran kuukaudessa on yhteislaulua säästyksellä. Liikunta ja käsityöt ovat jääneet viime aikoina vähemmälle kerhon ohjelmassa. Eksoten Mallu -auto käy kokoontumisissa joka toinen torstai.

Kerholaisilla ja ohjaajalla on hyvä yhteishenki ja kerhossa pidetään huolta toinen toisistaan. Kesätauon aikana kerhonohtaja järjestää yksittäisiä tapahtumia kuten lettukestit ja kesäteatterivierailu.

### **Hyviä juttuja omalta kylältä**

- Pettilä:
  - Kylässä on kyläkeskus, jossa on:
    - palkattu työntekijä
    - pikkupuoti avoinna ympäri vuoden
    - kirjojen vaihto/lainausta (kyläkeskuksen kirjoja)
    - kansalaisopiston kursseja
    - raamattupiiri
    - yhteinen hieroja ja jalkahoitaja on tilattu kyläkeskukselle noin kerran viikossa, kyläläiset varaavat ajan etukäteen, välillä käy myös kauneudenhoitaja
  - Kylän tiedottaminen:
    - postilaatikkojakeluna menee kyläkirje/tiedote
    - kehitetään sähköistä tiedottamista
    - ilmoitustauluja
    - kyläkeskuksen kautta tieto kulkee paikallisille ja mökkiläisille

### **Yhteistyötä edistävät tekijät:**

- Yrittäjätkin ovat monesti aktiivisia myös järjestöissä.
- Yrittäjäyhdistys on Savitaipaleella aktiivinen.
- Savitaipaleella virkamiehet ovat matalalla profiililla lähestyttävissä eli heidän kanssaan on helppo kommunikoida. Viranhaltijat osaavat ulkoistaa monia tehtäviä yhdistyksille.

### **Yhteistyötä vaikeuttavat tekijät:**

- Pettilässä venäläisten rakentamissuunnitelmat herättävät tunteita ja jakavat mielipiteitä.
- Samat ihmiset ovat aina aktiivisia.
- Yhdistysten sähköpostilistojen ylläpito vaikeaa, tiedotusongelmat.
- Savitaipaleen kyläneuvoston hiipuminen maaseutuasiamiehen toimen loputtua: järjestelmä oli aiemmin edelläkävijä ja ainutlaatuinen Etelä-Karjalassa.
- Ongelmana on, että kunnan työntekijöillä ei riitä työaika järjestö/kyläfoorumin organisointiin.

### **Kuinka hyvinvointia on mahdollista edistää?**

- Savitaipaleella kunta kokoaa kesälehden.
- SPR:n ukkokerhoon tulee osallistujia pitkin pitäjää.
- Posliinimaalausyhteistyö Säänjärvi-Pettilä.
- Heituinlahden virkiöiden toiminnan levittäminen.
- Yhteiskyydit kyliltä harrastuksiin esim. Kansalaisopiston kurssit.

### **Kuinka ihmisiä saadaan mukaan yhteistoimintaan?**

- Järjestöparlamentti kasaan ennen kuin (kesä-)tapahtumien suunnittelu käynnistyy, ennen kesälehden tekoa.
- Kuka olisi yhteisten kokoontumisten koollekutsuja järjestöille ja kyläyhdistyksille?
- Savitaipaleen kunnalla on sähköpostiosoitelista kaikista kunnan järjestöistä.
- Kunnan kesälehti tärkeä tiedotuskanava, siellä on kesän tapahtumakalenteri, lehti jaetaan myös kesäasukkaille.
- Vuosikellolle on tarvetta, kokoontuminen järjestöjen kanssa kaksi kertaa vuodessa riittäisi.
- Voisiko kunnanjohtaja kutsua järjestöt/kyläfoorumin koolle?
- Yhdistysten, järjestöjen ja yrittäjien välistä kommunikaatiota pitäisi parantaa.
- Kun kunnalla oli vielä oma maaseutuasiamies, hän kertoi mm. Rahoitushauista.
- Järjestöt yhteisen pöydän ääreen, jotta ei tulisi päällekkäisiä tapahtumia.
- Voisiko järjestöjen yhteistyö nousta toimimaan kansalaisopiston ryhmänä?
- Vuosikellon tekeminen yhdessä tapahtumista olisi toivottavaa.

### **Kuinka yhdessä voidaan tehdä kulttuuria?**

- Savitaipaleella on hyvä kansalaisopisto, joka voisi vaikka järjestää pysyvän kansalaisopistotoiminnan kesänäyttely. Kansalaisopisto Savitaipaleella on sellainen, että jos on idea kurssista, sitä voi ehdottaa ja se usein toteutuu.
- Toimivia yhdistyksiä löytyy, kuten Kansantaideyhdistys, Tanssin ystävät, Naisvoimistelijat, Laulun ystävät.
- Kansantaideyhdistyksen kanssa on mahdollista tehdä näyttely-yhteistyötä.
- Näyttelytiloja löytyy kirjastolta ja vanhan koulun tiloista. Kesäisin torilla voisi olla esityksiä, tanssia ja niin edelleen.
- Pettilässä tehtyä
  - o Kirjoja kylän historiasta ja muistelmista
  - o dokumentti tehty Kuivasensaaren naisista (filmi-instituutti), esitetty mm. Saksassa: Nostaa paikallista itsetuntoa
- Pettilään on tulossa: venäläinen päivä, polkuformuloiden muistelut ja myllyjuhlat.

**Oli kerran Vuoksenniska -projekti (Risto Koskinen, Niskan Vuoksi ry:n puheenjohtaja)**

Kaukopään tehtaan rakentamisen jälkeen Vuoksenniska oli Imatran napa. Mutta tilanne oli toinen kun Niskan Vuoksi ry:n puheenjohtaja Risto Koskinen palasi viisi vuotta sitten takaisin Vuoksenniskalle. Hän koki Vuoksenniskan retuperällä olevan katukuvan masentavana ja hänelle syntyi idea kerätä Vuoksenniskan hyvät muistot talteen kuvien avulla. Risto Koskinen ja Pekka Kettunen perustivat Oli kerran Vuoksenniska -työryhmän kuvien talteen keräämiseksi. Työryhmä sai apurahaa Etelä-Karjalan kulttuurirahastosta ja syyskuussa 2012 Vuoksenniskalta vuokrattuun toimistotilaan perustettiin Oli kerran Vuoksenniska -näyttely, jonne ihmiset saivat tuoda omia kenkälaatikoihin kerättyjä valokuviaan. Nyt kuvat ja muu näyttelyn materiaali löytyvät osoitteesta [www.vuoksenniska.net](http://www.vuoksenniska.net). Näyttelyssä vieraili yhden kuukauden aikana yli 3 000 kävijää. Ihmisillä oli paikka, jossa saattoi vaihtaa ajatuksia niin menneistä ajoista kuin ajankohtaisista asioista. Satojen ihmisten huolenaiheena oli Vuoksenniskan kohtalo ja kokemus siitä, että Vuoksenniskaan ei ole haluttu panostaa.

Helmikuussa 2013 perustettiin Niskan Vuoksi ry, jonka tavoitteena on Vuoksenniskan elvyttäminen ja historian vaaliminen. Yhdistyksessä oli muutaman kuukauden jälkeen jäseniä 70. Yhdistys toimii toimistotilassa, jossa Oli kerran Vuoksenniska -näyttely järjestettiin. Yhdistys on työstänyt strategiaa, miten Vuoksenniska saadaan jälleen elämään. Strategia sisältää suunnitelman lähiruokakeskuksesta sekä aktiivisille senioreille suunnitellun vaihtoehtoisen yhteisöllisen senioritalon rakentamisesta Vuoksenniskalle. Yhdistyksen sanoma on, että alueelle tarvitaan liiketoimintaa, yrittäjävetoinen kauppahalli ja maatilatori, nuorten työpajatoimintaa ja kirjasto. Jotta omakotitalot vapautuisivat lapsiperheiden käyttöön, tulisi senioreille tarjota houkutteleva vaihtoehtoinen asumismuoto. Niskan Vuoksi ry järjesti 23.3.2013 Imatran Kumppanuustalolla eli Vuoksenniskan vanhalta kansakoululla yleisölle avoimen Niska nousuun! -seminaarin, jossa yhdistys esitteli aloitetta ja strategiaa Vuoksenniskan elvyttämiseksi. Tilaisuudessa keskusteltiin Vuoksenniskan tulevaisuudesta, lähiruokahallista ja yhteisöllisestä senioriasumisesta. Aloite vietiin kunnanhallitukseen ja Imatran Vaihdon tori -tilaisuuden aikana yhdistys vielä odotti aloitteensa edistymistä.

**Muita hyviä juttuja omalta kylältä:**

- Ympäristöpuolen kanssa järjestöillä yhteistyötä ympäristöjen ja rantojen raivauksessa.

**Yhteistyötä edistävät tekijät:**

- Imatralla on tehty valtuustoaloite järjestöstrategian tekemiseksi.
- Tarvitaan vuoropuhelua kaupungin ja järjestöjen kesken.
- Tarvittaisiin toisiinsa tutustumista.
- Yhdistykset pitäisi kutsua koolle, voisiko kaupungin asukasyyhteyshenkilö toimia järjestöjen koollekutsujana?
- Kaupunki voisi ottaa tehtäväkseen kartoittaa yhteistyön ja kokoontumisen tarpeita.

**Yhteistyötä vaikeuttavat tekijät:**

- Imatralla osa yhdistyksistä arkoja tekemään yhteistyötä ja osassa toiminta on nuutumassa

### **Harri Tonder: Ruokolahden Taideyhdistys, Taitotalo**

Ruokolahden taideyhdistys on perustettu vuonna 1982 ja sen toiminta pyörii pitkälti kuvataiteen ympärillä. Tällä hetkellä yhdistyksessä on jäseniä yli kaksisataa. Jäsenistä enemmän tai vähemmän taiteen tuottajia on noin 50, loput ovat taiteen kuluttajia tai kannatusjäseniä.

Taideyhdistyksen toiminnan keskipisteenä on Taitotalo. Kun yhdistys 31 vuotta sitten perustettiin, tavoitteeksi asetettiin nimenomaan oman kodin rakentaminen. Oma kotia etsittiin yhdistyksen alkutaipaleella vuosien ajan, kunnes otettiin riski ja alettiin kunnostamaan tuhoon tuomittua vanhaa kyläkoulua. Oli olemassa jo paperit, että talo pitäisi purkaa, mutta yhdistys lähti kunnostamaan sitä. Ehtona kunnostamisen aloittamiseen oli, että mukaan saadaan EU-rahaa ja kunta. Kun nämä ehdot täyttyivät, kunnostus aloitettiin.

Tänä vuonna 90 vuotta täyttävän Taitotalon kunnostus vaati neljä vuotta talkootyötä ja rakennustyö sujui onnistuneesti, sillä velat on maksettu, aikatauluissa pysytty ja hengissä säilytty – näiden kerrottiin olleen projektin tavoitteet.

Taideyhdistyksellä on tällä hetkellä monenlaista toimintaa. Yhdistys järjestää ensinnäkin aktiivisesti näyttelyitä: esimerkiksi leikekirjanäyttely, opetuskuvataulunäyttely, nukkenäyttelyt ja erilaiset kuvataidenäyttelyt. Taitotalolla on myös monenlaisia tapahtumia, sillä tilaa vuokrataan juhlija varten. Tiloissa on niin häitä, ristiäisiä kuin hautajaisiakin. Talolla on myös erilaisia taidekursseja ja kansalaisopiston toimintaa. Kunta vuokraa tiloja omiin tapahtumiinsa. Taitotalolla on myös taideyhdistyksen omia tapahtumia, kuten joulutapahtuma, joka houkuttelee hyvin uusia vierailijoita talolle.

Ruokolahden taideyhdistys järjestää myös matkoja esimerkiksi taidenäyttelyihin muualle Suomeen. Matkoille otetaan mukaan myös ei-jäseniä. Suunnitteilla on myös maalausmatka pohjoiseen. Taideyhdistys pyörittää Taitotalon tiloissa myös taidelainaamoa, josta voi ostaa tai vuokrata yhdistyksen jäsenten taideteoksia.

Taideyhdistys tekee yhteistyötä monien eri tahojen kanssa. Muun muassa se on huomattu, että kunta haluaa tukea taideyhdistystä ja arvostaa sen työtä. Kunta esimerkiksi vastaa Taitotalon kiinteistökuluista. Myös yhteistyö Ruokolahtiseuran kanssa toimii. Kaikki tapahtumat mitä taideyhdistyskin järjestää ovat omalla tavallaan kotiseututapahtumia.

#### **Muita hyviä juttuja omalta kylältä:**

- Ravintolat, baarit ym. (esim. Peten baari), jotka tarjoavat tiloissaan näkyvyyttä ja myyntimahdollisuuksia luoville aloilla ja taiteelle.

#### **Yhteistyötä edistävät tekijät:**

- Tapahtumiin ja retkille otetaan mukaan myös yhdistykseen kuulumattomia jäseniä.
- Yhteinen tila, eli elävä Taitotalo.
- Hyvät ja mutkattomat välit kuntaan.
- Yhteinen päämäärä esimerkiksi tapahtumia järjestettäessä mahdollistaa yhdessä tekemisen erilaisten toimijoiden kesken.

#### **Yhteistyötä vaikeuttavat tekijät:**

- Yhdistyksissä toimivien aktiivien joukko on liian pieni ja sitä pitäisi kasvattaa.

#### **Kuinka hyvinvointia on mahdollista edistää?**

- Kulttuuri luo sosiaalisuutta ja yhteisöllisyyttä ja sitä kautta hyvinvointia.
- Taideyhdistyksen säännöissä lukee, että yhdistyksen tulee järjestää kulttuuritoimintaa kuntalaisille. Tämä merkitsee kuntalaisille elämänlaadun kohentamista ja hyvinvoinnin lisäämistä. Yhdistys on kannustanut kuntalaisia tuottamaan Taitotaloon kulttuuria.
- Taitotalolla taidetta voi opiskella vauvasta vaariin. Harrastuksen parissa herää mahdollisesti kiinnostus laajemmin taidetta kohtaan ja harrastus johtaa usein hyvinvointiin.

#### **Kuinka ihmisiä saadaan mukaan yhteistoimintaan?**

- Kiinnostavat tapahtumat kuten Taitotalon joulutapahtuma houkuttelevat uusia ihmisiä vierailemaan.
- Toimiva yhdistys kiinnostaa aina, eli halutaan olla mukana yhdistyksessä, jossa tapahtuu.
- Tärkeää on, että näytään ja tiedotetaan. Positiivinen mielikuva on yhdistyksen selkäranka.

### **Kuinka yhdessä voidaan tehdä kulttuuria?**

- Taidekurssit ja kaikenlaiset luovat harrastusmahdollisuudet eri-ikäisille.
- Poikkitaiteelliset tapahtumat.
- Yhteistyö eri toimijoiden kesken: kansalaisopisto, taideyhdistys, kunta ym.
- Taiteet tukevat toisiaan, siksi ruokolahden taideyhdistys tiiviissä yhteistyössä esimerkiksi ruokolahden pelimannien ja kuoron kanssa.

### **Helena Lensu kertoi Simpeleen maa- ja kotitalousnaisten toiminnasta**

Alun perin maa- ja kotitalousnaiset olivat paikallisia yhdistyksiä, mutta ProAgrian yhdistymisen myötä ovat yhdistyneet koko Etelä-Suomea kattavaksi organisaatioksi. Viisi vuotta sitten usea pienempi Rautjärven järjestö yhdistyi omaksi yhdistyksekseen. Rautjärven maa- ja kotitalousnaisten on 150 jäsentä ja aktiivista toimintaa. Jäsenten ikäkaala on 20 vuodesta 90 vuoteen. Yhdistys tekee yhteistyötä toimintakeskus In-Kan, Marttojen ja eläkeyhdistysten kanssa.

Vaihdon tori -tilaisuuden jälkeiselle päivälle oli kunnan taholta suunnitteilla järjestöfoorumin kokoontuminen. Kunnan vs. kehitysjohtaja Rauni Kekäläinen oli tullut Vaihdon torille kuuntelemaan mielipiteitä järjestöjen yhteistyöstä Rautjärvellä. Kekäläinen kertoi vapaassa puheenvuorossaan kunnan suunnittelemasta järjestöfoorumista: Rautjärvellä ongelmana päällekkäiset tapahtumat. Järjestöjä Rautjärvellä on todennäköisesti yli sata. Järjestöjen yhteisen foorumin tavoitteena olisi päällekkäisyyksien karsiminen kansalaisopiston ja järjestöjen tapahtumien kanssa. Järjestöt valmistelevat toimintansa hyvissä ajoin ja tapahtumat ovat tiedossa vuodeksi eteenpäin. Toisaalta kunnan järjestöavustusten perusteet ovat uudistettavana. Samalla pohditaan miten saataisi yhteinen teema kunnan alueen eri järjestöille, jotta syntyisi todellista yhteistyötä. Kunta tarjoaa ”ei kenenkään maalla” olevia tiloja järjestöjen käyttöön kokoontumistiloiksi.

### **Muita hyviä juttuja omalta kylältä:**

- In-Ka (Innasennurkan-Kaljusen kyläyhdistys):
  - o Toimintakeskuksessa on kolme vuokra-asuntoa, jotka tuottavat yhdistykselle vuokratuloja.
  - o Jumpparyhmä toimii tiloissa. Vetäjänä toimii vapaaehtoinen.
  - o Maaseutunaiset käyttävät keskuksen alakerran kangaspuita kudontaan.
  - o yhteinen juhannuskokko/kesäjuhla
  - o yhteisiä teatterimatkoja
  - o Kylässä yhteistyö pelaa.
  - o Kylätapahtumat ovat kaikki toimintakeskuksessa, joten kylän tapahtumakalenteri syntyy sen myötä automaattisesti.
  - o Pitkäjärven näkökulmasta sekä kulttuuri että hyvinvointi ovat melko lähellä tarjolla Simpeleellä (n. 5 km), joten esim. Mallu-auton sijasta toivotaan, että palvelut säilyisivät Simpeleellä.
  - o useita nähtävyyksiä esim. Haukkavuori, Junkkarin kunnostettu kämpä, Sarajärven tie museotienä - kulkemista kohteisiin pitäisi helpottaa
  - o Isot tapahtumat tehdään jo nyt yhteistyössä eri järjestöjen kanssa. Myös pienet tapahtumat olisi järkevää järjestää niin, etteivät kilpaile keskenään. Tähän eritoten tarvittaisiin vuosisuunnitelmaa kylien kesken.
  - o juhannuskokko iso tapahtuma Pitkäjärven alueella

### **Yhteistyötä edistävät tekijät:**

- Rautjärven kunnalla järjestöpalaveri, johon on kutsuttu järjestöjen edustajat.
- Isommissa Rautjärven tapahtumissa ovat mukana kaikki järjestöt.
- Vuonna 2012 järjestettiin 8 kylätapaamista, joissa kunta oli mukana (asukaskuulemistilaisuuksia).
- Urheiluseuroilla on jo yhteisiä välineitä ja tarvikkeita.
- Metsästysseurat toimivat yhdessä koko kunnan alueella.
- Rautjärven kunnalle yhdyshenkilö, joka toimisi koollekutsujana sekä toimisi yhdyslinkkinä.
- Yhteistyötä tapahtumien järjestämisessä, jotta päällekkäisyydet poistuisivat.
- Erilaisia tarvikkeita yms. Hankintoja voitaisiin tehdä yhdessä, jolloin syntyisi kustannussäästöä.
- Rautjärven kunnan ajatuksena on tarjota yhteinen kokoontumistila järjestöille ja yhdistyksille.
- Koska kansalaisopisto tekee oman toimintaohjelmansa loppukeväästä ja yhdistykset taas syksyllä, syntyy usein päällekkäistä toimintaa. Tämä pitäisi ratkaista yhteisesti.

### **Yhteistyötä vaikeuttavat tekijät:**

- Yrittäjätapaamisia on järjestetty erikseen. Tulevaisuudessa yhdistys- ja yrittäjätapaamisia voitaisiin ehkä yhdistää.
- Rautjärvellä on ns. Kaksi keskustaa – Simpele ja Asemanseutu.
- Eläkeläisporukat ovat omissa oloissaan.
- Rautjärven antiikkipäivien aikana on päällekkäisiä tapahtumia.
- Järjestöillä juridisen neuvonnan tarve: niille kyläyhdistyksille/toimikunnille, jotka ovat Etelä-Karjalan Kylät ry:n jäseniä, on tarjolla maksutonta lakipalvelua Suomen Kylätoiminta ry:n kautta, lisäksi Suomen Kylätoiminnalla on tarjolla etukäteishyväksytyt kyläyhdistyksen sääntöpohjat.

### **Tiedottaminen:**

- Yhtenäistä tiedottamista ei ole, kukin pääsääntöisesti tiedottaa omalla tavallaan.
- Kulttuuriviikon tapahtumat ilmoittaa Rautjärven kunta.
- Paikallislehdessä on kuukauden tapahtumakalenteri.
- Rautjärven kesälehdessä voi ilmoittaa tapahtumat.
- Kotisivujen tekijöille toivottiin yhteistä tapaamista.
- Maakuntaportalista eKarjalasta löytyy tapahtumakalenteri ja Socomin kehitteillä olevasta yhdistysinfo.fi -sivustolta on yhteistyö tapahtumien osalta.

### **Kuinka hyvinvointia on mahdollista edistää?**

- Esitettiin, että eri järjestöt voisivat osallistua Eksoten eri hyvinvointiteemojen toimintoihin – tähän yhteistyömallien kehittäminen.
- Kokoontumistiloille ja kylätaloille toivottiin esteettömyyttä.
- Yrittäjät kaipaavat enemmän tukea.
- Yhdistysten tulojen mahdollinen verottaminen harmittaa.

### **Kuinka ihmisiä saadaan mukaan yhteistoimintaan?**

- Erilaiset pienemmät käsityöryhmät voisivat yhdistää voimiaan ja tehdä yhdessä.
- Koska aktiivisia toimijoita kylillä on vähän, voitaisiin yhdistää voimia – yhteiset tapahtumat .
- Osataanko käyttää yhteiseksi hyväksi eri järjestöissä olevaa osaamista (joukossa monen alan osaajia).

### **Kuinka yhdessä voidaan tehdä kulttuuria?**

- Rautjärvellä toteutetaan yhdessä tapahtumia:
  - o Antiikki- ja keräilymessut
  - o 80- luvun musiikkitapahtuma maaseutunaisten toimesta
  - o elokuussa sadonkorjuujuhla
  - o 19.7. triathlon ja kirpputori -tapahtuma

# Tervetuloa Vaihdon torille!

Mitä hyvää kotikulmiltasi löytyy?

Vaihdon torilla vaihdetaan tietoja, taitoja ja ideoita. Keksitään yhdessä, miten kylässänne voidaan yhteistyössä lisätä hyvinvointia ja viihtyvyyttä! Ideoita ja ehdotuksia hyödynnetään maakunnan kehittämisessä.

Illan aikana toteutetaan myös pientavaroiden vaihtotori. Tuo tarpeeton tavara tullessas ja vie tarpeellinen mennessäs!

Kiertueen aikataulu:

klo 17:30 iltakahvit, klo 18:00–20:00 ohjelmaa

|    |           |                                                                 |
|----|-----------|-----------------------------------------------------------------|
| Ma | 18.3.2013 | Korvenkylän seuratalo (Kurenmäentie 2), Lappeenranta            |
| Ti | 19.3.2013 | Tapiolan Nuorisoseuratalo (Tapiolankatu 5), Lemi                |
| Ke | 20.3.2013 | Kannuskosken seuratalo (Nikkarintie 75), Luumäki                |
| To | 21.3.2013 | Vainikkalan seurakuntatalo (Rikkiläntie 38), Lappeenranta       |
| Ma | 25.3.2013 | Kunnantalon valtuustosalin (Kellomäentie 1), Taipalsaari        |
| Ti | 26.3.2013 | Särkisalmi, ravintola Lohikontti (Melkoniemmentie 2), Parikkala |
| Ke | 27.3.2013 | Ylämaa -talo (Koskentie 4), Lappeenranta                        |
| Ke | 3.4.2013  | Kunnantalon valtuustosalin (Kirkkotie 6), Savitaipale           |
| To | 4.4.2013  | Raution kylätupa (Niskapietiläntie 2), Imatra                   |
| Ma | 8.4.2013  | Taitotalo (Metsäkouluntie 3), Ruokolahti                        |
| Ti | 9.4.2013  | Pitkäjärven toimintakeskus In-Ka (Pienseläntie 21), Rautjärvi   |

**Tervetuloa nauttimaan maittavat  
iltakahvit hyvässä seurassa!**

Vaihdon tori -kiertueen toteuttavat:

Etelä-Karjalan Kylät ry, Kulttuurikutinaa-hanke(Etelä-Karjala-instituutti), MontEri-hanke(Socom Oy), Mallu kylillä 2-hanke(EKSOTE)

Lisätietoja: Marja Jussila, Etelä-Karjalan Kylät ry,  
marja.jussila(at)taipalsaari.fi, puh. 045 276 9541



